



สรุปการประชุมสภาการศึกษา และการดำเนินงานตามมติสภาการศึกษา พ.ศ. 2568

2025



กลุ่มเลขานุการคณะกรรมการสภาการศึกษา
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา



www.onec.go.th



0 2668 7123 ต่อ 1321 1323 1343 1350

คำนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๑๔ วรรคหก กำหนดให้ “สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่รับผิดชอบงานเลขานุการของสภาการศึกษา และมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการ โดยมีเลขาธิการสภาการศึกษา ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของสภาการศึกษา” สำนักนโยบายและแผนการศึกษา กลุ่มเลขานุการ คณะกรรมการสภาการศึกษา จึงจัดทำข้อมูลสรุปการประชุมสภาการศึกษาและการดำเนินงานตามมติ สภาการศึกษาประจำปี และจัดทำแผนภาพสรุปการประชุมสภาการศึกษาประจำปี เป็นประจำ อย่างต่อเนื่องทุกปี

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ คณะกรรมการสภาการศึกษามีการประชุมทั้งสิ้น จำนวน ๔ ครั้ง มีเรื่องสำคัญเข้าสู่วาระการพิจารณาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำมติสภาการศึกษาไปขับเคลื่อนการดำเนินงาน ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา จำนวน ๑๑ เรื่อง และมีเรื่องรายงานให้คณะกรรมการสภาการศึกษา ได้รับทราบ จำนวน ๑๙ เรื่อง สำนักนโยบายและแผนการศึกษา กลุ่มเลขานุการคณะกรรมการสภาการศึกษา จึงจัดทำเอกสารสรุปการประชุมสภาการศึกษาและการดำเนินงานตามมติสภาการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อสรุปการประชุมสภาการศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา ทั้งในรูปแบบเอกสารและแผนภาพ

การจัดทำเอกสารสรุปการประชุมและการติดตามการดำเนินงานตามมติสภาการศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา กลุ่มเลขานุการคณะกรรมการสภาการศึกษา ได้รับความอนุเคราะห์จากหลายสำนัก/กลุ่ม ในการเสนอเรื่องเข้าสู่วาระการประชุมสภาการศึกษาและการสนับสนุนข้อมูล การติดตามการดำเนินงานตามมติสภาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา กลุ่มเลขานุการ คณะกรรมการสภาการศึกษา ขอขอบคุณ สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักนโยบายการพัฒนา เด็กปฐมวัย สำนักเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ กลุ่มงานจริยธรรม สำนักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกลุ่มงานภายในสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ได้แก่ กลุ่มนโยบาย และแผนการศึกษาแห่งชาติ กลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และกลุ่มนโยบายการเงิน การคลังและทรัพยากรทางการศึกษา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนการจัดทำเอกสาร สรุปการประชุมและการติดตามการดำเนินงานตามมติสภาการศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา กลุ่มเลขานุการคณะกรรมการสภาการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารสรุปการประชุมสภาการศึกษาและการดำเนินงานตามมติสภาการศึกษาประจำปี ๒๕๖๘ จะเป็น ประโยชน์สำหรับการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป

กลุ่มเลขานุการคณะกรรมการสภาการศึกษา

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ความเป็นมา	๑
เรื่องสำคัญเข้าสู่วาระการพิจารณาของคณะกรรมการสภาการศึกษาปี พ.ศ. ๒๕๖๘	๓
เรื่องที่ ๑ (ร่าง) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๓
เรื่องที่ ๒ การติดตามและประเมินผลการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก	๗
เรื่องที่ ๓ ยุทธศาสตร์การยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome) และการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome)	๙
เรื่องที่ ๔ แนวทางอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	๑๒
เรื่องที่ ๕ ข้อเสนอการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Education)	๑๔
เรื่องที่ ๖ การจัดทำตราสาร (Initial Memorandum) ด้านการศึกษา การสมัครเข้าเป็นสมาชิก OECD ของกระทรวงศึกษาธิการ	๑๕
เรื่องที่ ๗ (ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย (Thailand's Human Capital Development Compass)	๑๗
เรื่องที่ ๘ กรอบการปรับแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรและสูตรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	๑๙
เรื่องที่ ๙ ผลการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential skills set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย และข้อเสนอนโยบาย	๒๑
เรื่องที่ ๑๐ (ร่าง) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต	๒๓
เรื่องที่ ๑๑ แนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาค กรณีโรงเรียนในพื้นที่ ทุรกันดารห่างไกล สังกัด สพฐ.	๒๕
เรื่องเสนอต่อสภาการศึกษาเพื่อทราบ	๒๗
เรื่องที่ ๑ ผลการดำเนินการเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา ของสามเณร	๒๗
เรื่องที่ ๒ ดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย	๒๘
เรื่องที่ ๓ การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒๙
เรื่องที่ ๔ ความก้าวหน้าการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ของเด็กและ เยาวชนไทย	๓๐

เรื่องเสนอต่อสภาการศึกษาเพื่อทราบ (ต่อ)

เรื่องที่ ๕	ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยวัยแรงงาน (๑๕-๕๙ ปี) พ.ศ.๒๕๖๗	๓๑
เรื่องที่ ๖	ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิก OECD (TH2OECD) ในบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ	๓๒
เรื่องที่ ๗	การขับเคลื่อนงานกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	๓๓
เรื่องที่ ๘	มติการประชุมของคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปี ๒๕๖๗	๓๔
เรื่องที่ ๙	การพัฒนาเนื้อหาสาระในแพลตฟอร์มแนะแนว (Coaching) ของประเทศไทย “Fine my Future”	๓๕
เรื่องที่ ๑๐	รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗	๓๕
เรื่องที่ ๑๑	ความก้าวหน้าการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	๓๖
เรื่องที่ ๑๒	การศึกษาแนวทางสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	๓๗
เรื่องที่ ๑๓	ผลการจัดอันดับ IMD ด้านการศึกษาปี ๒๐๒๕	๓๗
เรื่องที่ ๑๔	รายงานมติสมัชชาสภาการศึกษาแห่งชาติ	๓๘
เรื่องที่ ๑๕	มติคณะรัฐมนตรีเรื่องทิศทางการวิจัยทางการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๘-๒๕๗๐ และการดำเนินการต่อไป	๓๙
เรื่องที่ ๑๖	รายงานผลการประชุม Thailand International Conference on Education Research (ThaiCER) 2025 : The Education for the Future	๔๐
เรื่องที่ ๑๗	ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนทางดิจิทัล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ	๔๑
เรื่องที่ ๑๘	ข้อเสนอการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤต	๔๑
เรื่องที่ ๑๙	รายงานความคืบหน้าการประเมินผลแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา	๔๒

สรุปการประชุมสภาการศึกษาและการดำเนินงานตามมติสภาการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๖๘

ความเป็นมา

“สภาการศึกษา” หรือ “คณะกรรมการสภาการศึกษา” เป็นองค์คณะบุคคลที่มีหน้าที่พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ พิจารณาเสนอนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา พิจารณาเสนอแนะนโยบายและแผนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดำเนินการประเมินผลการจัดการศึกษา รวมทั้งให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายและกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๓ วรรคสอง ระบุให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของสภาศึกษามีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ คณะกรรมการสภาการศึกษามีการประชุมทั้งสิ้น จำนวน ๔ ครั้ง มีเรื่องสำคัญเข้าสู่วาระการพิจารณาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำมติสภาการศึกษาไปขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา และมีเรื่องรายงานให้คณะกรรมการสภาการศึกษารับทราบดังนี้

๑. การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๘

- เรื่องเสนอคณะกรรมการสภาการศึกษาเพื่อพิจารณา จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่ ๑) (ร่าง) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒) การติดตามและประเมินผลการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก ๓) การจัดทำเอกสารประกอบการสมัครเป็นสมาชิก OECD ๔) ยุทธศาสตร์การยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome) และ ๕) แนวทางอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

- เรื่องแจ้งให้คณะกรรมการสภาการศึกษารับทราบ ๙ เรื่อง ได้แก่ ๑) ผลการดำเนินการเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสามเณร ๒) ดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย ๓) การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๔) ความก้าวหน้าการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย (การนำร่องในสถานศึกษา, กิจกรรมแอกกาธอน) ๕) ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยวัยแรงงาน (๑๕-๕๙ ปี) พ.ศ. ๒๕๖๗ ๖) ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิก OECD (TH2OECD) ในบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ ๗) การขับเคลื่อนงานกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ๘) มติการประชุมของคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปี ๒๕๖๗ และ ๙) การจัดทำเอกสารประกอบการสมัครเป็นสมาชิก OECD

๒. การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

- เรื่องเสนอคณะกรรมการสภาการศึกษาเพื่อพิจารณา จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑) ข้อเสนอการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Education) และ ๒) การจัดทำตราสาร (Initial Memorandum) ด้านการศึกษา การสมัครเข้าเป็นสมาชิก OECD ของกระทรวงศึกษาธิการ

- เรื่องแจ้งให้คณะกรรมการสภาการศึกษารับทราบ ๗ เรื่อง ได้แก่ ๑) การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ๒) การพัฒนาเนื้อหาสาระในแพลตฟอร์มแนะแนว (Coaching) ของประเทศไทย "Fine my Future" ๓) รายงานผลการขับเคลื่อน

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ๔) ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การเป็นสมาชิก OECD (TH2OECD) : การเดินทางเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (EDPC) ครั้งที่ ๓๗ ๕) ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนงานรอบคุณวุฒิแห่งชาติและธนาคารหน่วยกิต ๖) ความก้าวหน้าการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และ ๗) การศึกษาแนวทางสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๓. การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

- เรื่องเสนอคณะกรรมการสภาการศึกษาเพื่อพิจารณา จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑) (ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย (Thailand's Human Capital Development Compass) ๒) กรอบการปรับแนวทางบริหารจัดการทรัพยากรและสูตรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ๓) ผลการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential skills set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย และข้อเสนอนโยบาย

- เรื่องแจ้งให้คณะกรรมการสภาการศึกษาทราบ ๗ เรื่อง ได้แก่ ๑) ผลการจัดอันดับ IMD ด้านการศึกษาปี ๒๐๒๕ ๒) รายงานมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ๓) มติคณะรัฐมนตรีเรื่องทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐ และการดำเนินการต่อไป ๔) ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนงานรอบคุณวุฒิแห่งชาติและธนาคารหน่วยกิต ๕) ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนประเทศไทย เข้าสู่การเป็นสมาชิก OECD และ ๖) รายงานผลการประชุม Thailand International Conference on Education Research (ThaiCER) 2025 : The Education for the Future ๗) ข้อเสนอการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤต

๔. การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๘

- เรื่องเสนอคณะกรรมการสภาการศึกษาเพื่อพิจารณา จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒) (ร่าง) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และ ๓) แนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาค กรณีโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล สังกัด สพฐ.

- เรื่องแจ้งให้คณะกรรมการสภาการศึกษาทราบ ๖ เรื่อง ได้แก่ ๑) ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนทางดิจิทัล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ๒) ความก้าวหน้าการขับเคลื่อนงานรอบคุณวุฒิแห่งชาติและธนาคารหน่วยกิต ๓) รายงานผลดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๘ ๔) ความก้าวหน้า (ร่าง) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๕) รายงานความคืบหน้าการประเมินผลแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา และ ๖) สรุปการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการสภาการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ และแนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ทั้งนี้ การประชุมสภาการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ มีเรื่องที่น่าสนใจเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษา ทั้งเรื่องเพื่อพิจารณาและเรื่องเพื่อทราบ มากกว่า ๑ ครั้ง โดยสรุปมีเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาเพื่อพิจารณา จำนวน ๑๑ เรื่อง และเรื่องแจ้งให้คณะกรรมการสภาการศึกษาทราบ ๑๙ เรื่อง

เรื่องสำคัญเข้าสู่วาระการพิจารณาของคณะกรรมการสภาการศึกษาปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๑ เรื่อง

เรื่องที่ ๑ (ร่าง) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ และ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘

นับตั้งแต่สถานการณ์โควิด-๑๙ เป็นต้นมา เทคโนโลยีดิจิทัลถูกนำไปเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ส่งผลต่อรูปแบบวิธีการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา จากการศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคตของคนไทยช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๖๗) โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้เรียนช่วงอายุ ๕ – ๑๕ ปี จำนวน ๔,๖๙๖ คน ในสถานศึกษาทุกสังกัด ผลการวิเคราะห์ช่องว่างด้านเทคโนโลยีของผู้เรียนพบค่าความแตกต่างมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เร็ว ครบคลุม และใช้งานได้ทุกคนในโรงเรียน ๒) อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ๓) อุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่เพียงพอต่อความต้องการของทุกคนในโรงเรียน ตามลำดับ แสดงถึงสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลในสถานศึกษาที่ยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และควรได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น จากการวิจัยสำรวจทักษะความพร้อมของกลุ่มประชากรวัยแรงงานอายุ ๑๕ – ๖๔ ปีของประเทศไทย (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, ๒๕๖๗) พบว่า ร้อยละ ๗๔.๑ มีทักษะด้านดิจิทัลต่ำกว่าเกณฑ์ เช่นเดียวกับผลการสำรวจ Thailand Digital Outlook ประจำปี ๒๕๖๖ (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๖) จากกลุ่มตัวอย่างใน ๗๗ จังหวัดของประเทศไทย พบความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตระหว่างครัวเรือนในเขตเมืองและนอกเมืองยังคงเพิ่มสูงขึ้น แม้ว่าคนไทยใช้เวลาบนโลกออนไลน์มากขึ้น แต่มีทักษะดิจิทัลที่สร้างความปลอดภัยในระดับต่ำ และผลสำรวจดังกล่าวยังพบปัญหายัยคุกคามทางดิจิทัลที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นกับทุกกลุ่มอายุด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงศึกษาและพัฒนาามาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติ โดยคณะทำงานศึกษาและพัฒนาามาตรฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีขอบเขตการศึกษาและพัฒนาามาตรฐาน ได้แก่ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบและนอกระบบ กระบวนการพัฒนามาตรฐานเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกประเภทและระดับการศึกษา ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งระดับส่วนกลาง ระดับพื้นที่ และสถานศึกษา ทั้งผู้จัดการศึกษาในระบบและนอกระบบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีกรอบแนวคิดในการพัฒนา (ร่าง) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การลดความเหลื่อมล้ำเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล แนวทางของต่างประเทศในการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ความคิดเห็นของสถานศึกษา และตัวอย่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ นำมาประกอบการยกร่างมาตรฐานที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีสุขภาวะที่ดี โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ๗ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั้งองค์ความรู้ภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ๒) ยกร่างมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓) พิจารณาและตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ๔) ปรับปรุงและจัดทำรายงานผล ๕) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น ๖) ประเมินร่างมาตรฐานฯ จัดทำรายงานผลฉบับสมบูรณ์ และ ๗) เสนอต่อที่ประชุมสภาการศึกษา

(ร่าง) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ใช่มาตรฐานเพื่อการประเมิน แต่เป็นมาตรฐานที่ใช้เพื่อพัฒนาและยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนและเป็นมาตรฐานกลางสำหรับสถานศึกษาทุกสังกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งประโยชน์ที่จะได้รับจะส่งผลต่อผู้เรียน ผู้สอน สถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดการศึกษาทุกสังกัด รวมถึงประโยชน์ของประเทศไทยที่คนไทยจะได้รับการพัฒนาสมรรถนะทางดิจิทัลและมีความฉลาดทางดิจิทัลในการทำงานและการดำเนินชีวิต

(ร่าง) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ ๑ การเข้าถึงและความเสมอภาคทางเทคโนโลยีดิจิทัล

- ๑) ผู้เรียนและผู้สอนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีคุณภาพ
- ๒) ผู้เรียนและผู้สอนได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลและซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้รายบุคคลและตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

มาตรฐานที่ ๒ การออกแบบการเรียนรู้และนำตนเองเชิงสร้างสรรค์

- ๑) ผู้สอนออกแบบ พัฒนาสื่อ และจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกัน
- ๒) ผู้สอนอำนวยความสะดวก แนะนำ และช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับผู้เรียน
- ๓) ผู้เรียนเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างเหมาะสม โดยกำหนดเป้าหมาย ออกแบบการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรม ประเมิน และปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- ๔) ผู้เรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์อย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และจัดการข้อมูลดิจิทัลของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ ๓ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

- ๑) ผู้สอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ และนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้
- ๒) ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกำกับ ติดตาม ประเมินผล และนำมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และให้ผู้ปกครองสามารถติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างสะดวก

มาตรฐานที่ ๔ การสนับสนุนผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา

- ๑) หน่วยงานต้นสังกัดและ/หรือสถานศึกษาจัดให้มีบุคลากรดูแล ซ่อมบำรุง และให้คำปรึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- ๒) หน่วยงานต้นสังกัดสร้างร่วมมือในการพัฒนา เผยแพร่ หรือแบ่งปันแพลตฟอร์มและคลังสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพและทันสมัย รวมทั้งส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล
- ๓) หน่วยงานต้นสังกัดพัฒนาสมรรถนะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
- ๔) สถานศึกษาจัดศูนย์การเรียนรู้ดิจิทัลและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล และกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีจริยธรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ได้นำเสนอ (ร่าง) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อคณะกรรมการสภาการศึกษา ในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบในหลักการมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาศึกษานำไปปรับแก้ตามความเห็นของคณะกรรมการสภาการศึกษา จัดทำเป็นคู่มือ และนำไปทดลองนำร่องเพื่อให้เห็นผลที่เกิดขึ้น แล้วนำมาเสนอต่อที่ประชุมสภาการศึกษาอีกครั้งหนึ่งก่อนนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

ภายหลังการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ปรับปรุงมาตรฐานฯ ตามความเห็นของที่ประชุม จัดทำคู่มือการดำเนินงานนำร่อง และดำเนินการนำร่องมาตรฐานในภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๘ ใน ๕ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น พะเยา สงขลา สมุทรสาคร และกรุงเทพฯ รวมสถานศึกษา ๑๑๒ แห่ง ครอบคลุม ๘สังกัด ได้แก่ สพฐ. สช. อบท. สอศ. สกร. ตชด. สป.อว. และ กทม. ผลการดำเนินงานนำร่องในภาพรวม พบว่า มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติในระดับ “มาก” โดยผู้ตอบทุกกลุ่มเห็นด้วยในระดับมาก ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงนำมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ และที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบ และให้นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ สำนักงานเลขาธิการสภาศึกษานำเสนอ (ร่าง) มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาอีกครั้ง เพื่อขอความเห็นชอบในการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

มาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ๔

มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ๑ การเข้าถึงและความเสมอภาคทางเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย ๒ ตัวบ่งชี้

๑.๑ ผู้เรียนและผู้สอนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีคุณภาพ

๑.๒ ผู้เรียนและผู้สอนเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีคุณภาพ เหมาะสมต่อการเรียนรู้รายบุคคล และความต้องการจำเป็นในการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ๒ การออกแบบการเรียนรู้และนำตนเองเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ๔ ตัวบ่งชี้

๒.๑ ผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ และจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

๒.๒ ผู้สอนอำนวยความสะดวก แนะนำ และช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และปัญญาประดิษฐ์เพื่อการเรียนรู้ และส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลให้กับผู้เรียน

๒.๓ ผู้เรียนเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยกำหนดเป้าหมาย ออกแบบการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานหรือนวัตกรรม ประเมิน และปรับปรุงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๔ ผู้เรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์อย่างปลอดภัย มีจริยธรรม และจัดการข้อมูลดิจิทัลของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ ๓ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๒ ตัวบ่งชี้

๓.๑ ผู้สอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ และนำผลการประเมินมาใช้พัฒนา การจัดการเรียนรู้

๓.๒ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์กำกับ ติดตาม ประเมินผล และนำมาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และรายงานให้ผู้ปกครองติดตามความก้าวหน้า ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างสะดวก

มาตรฐานที่ ๔ การสนับสนุนผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ๔ ตัวบ่งชี้

๔.๑ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหรือสถานศึกษามีบุคลากรหรือได้รับการสนับสนุนเครือข่ายบุคลากรในการดูแล ซ่อมบำรุง และให้คำปรึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา

๔.๒ หน่วยงานต้นสังกัดสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา เผยแพร่ หรือแบ่งปัน แพลตฟอร์มและคลังสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพและทันสมัย รวมทั้งส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล และปัญญาประดิษฐ์

๔.๓ หน่วยงานต้นสังกัดพัฒนาสมรรถนะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนา สมรรถนะดิจิทัลของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๔.๔ สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ ตามบริบทที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียน ผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการ เทคโนโลยีดิจิทัล และกำกับติดตามการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีจริยธรรม

ข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๑) ให้รัฐสนับสนุนการนำมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ไปสู่การปฏิบัติแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกมิติภายใน ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๐ – ๒๕๗๒) โดยเฉพาะ การจัดสรรงบประมาณให้แก่สถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาตามมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒) ให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด ใช้เป็นแนวทางสำหรับจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์อย่างเหมาะสม ปลอดภัย มีจริยธรรม และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงและความเสมอภาค ทางเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ผู้เรียนทุกกลุ่ม

๓) ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และทั่วถึงสถานศึกษาที่ขาดแคลน รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์ดิจิทัลชุมชน และ ศูนย์ USO Net ให้มีความต่อเนื่องเพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ดิจิทัลแก่ผู้เรียนในสถานศึกษาและชุมชน

๔) ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่จัดการศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕) ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาต้นแบบสถานศึกษา ตามมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี ด้านการบริหารจัดการและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษาอื่น

ที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ มีมติให้ความเห็นชอบในหลักการมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษานำความเห็นของคณะกรรมการสภาการศึกษาไปปรับมาตรฐานฯ ให้มีความสมบูรณ์ แล้วนำเสนอให้คณะกรรมการสภาการศึกษาด้านมาตรฐานการศึกษาพิจารณา และแจ้งเวียนให้กรรมการสภาการศึกษาทราบ แล้วจึงเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ได้นำความเห็นของคณะกรรมการสภาการศึกษาไปปรับมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความสมบูรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาด้านมาตรฐานการศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นอีกครั้งหนึ่ง และดำเนินการแจ้งเวียนให้กรรมการสภาการศึกษาได้รับทราบเรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเตรียมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

เรื่องที่ ๒ การติดตามและประเมินผลการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘

การยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่ถูกกำหนดให้เป็นตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ (Strategic KPI) ในองค์ประกอบด้านการประเมินผลการดำเนินงาน (Performance Base) ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษา พบว่ามีประมาณ ๒๐ ตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัด มีตัวชี้วัดย่อยด้านการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน ตัวชี้วัดที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดคือ IMD เป็นตัวชี้วัดที่จัดทำโดยสถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) และสำนักงาน ก.พ.ร. ได้กำหนดให้ตัวชี้วัด IMD เป็นตัวชี้วัดหลักของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ เป้าหมายการดำเนินงานในรอบ ๖ เดือน คือการติดตามผลการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาของประเทศไทย โดยใช้ดัชนี IMD เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานจากหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ๘ หน่วยงาน ได้แก่ ๑) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ๔) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๕) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ๖) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๗) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และ ๘) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อจัดทำ “รายงานการติดตามและประเมินผลการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. ๒๕๖๗” จำแนกตามมิติ ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) มิติด้านคุณภาพการศึกษา (Quality) กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนและดำเนินการยกระดับผลการประเมิน PISA ผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนาครู นอกจากนี้หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการทดสอบ O-NET ทุกช่วงชั้น เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลและทำให้ผลการทดสอบ PISA ดีขึ้นได้ ๒) มิติด้านความเสมอภาคทางการศึกษา (Equity) เน้นให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้เป็นหลัก ๓) มิติด้านการเข้าถึงการศึกษา (Access) ให้ความสำคัญในการดำเนินโครงการ OBEC Zero Dropout เป็นโครงการที่มีความโดดเด่นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ๔) มิติด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา (Efficiency) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(สำนักงาน ก.ค.ศ.) ได้ปรับปรุงระบบ DPA (Digital Performance Appraisal) สำหรับประเมินวิทยฐานะครู และบุคลากรทางการศึกษา และนำระบบ Teacher Rotation System (TRS) มาใช้ในการโยกย้ายครูและบุคลากรทางการศึกษา และ ๕) *มิติด้านการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง (Relevancy)* สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสำรวจความพึงพอใจของสถานประกอบการ และพบว่าสถานประกอบการพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร้อยละ ๙๓.๑๒

การดำเนินงานรวบรวมข้อมูลพบปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ๑) การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นโครงการขนาดใหญ่และมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งต้องมีความละเอียดรอบคอบจึงอาจไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินการตามนโยบาย ๒) การยกระดับผลการประเมิน PISA ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งผู้เข้ารับการประเมินเป็นผู้เรียนที่เพิ่งเข้าเรียนในระดับอาชีวศึกษาได้เพียง ๓ เดือน ทำให้มีระยะเวลาในการเรียนการสอนก่อนสอบน้อย และพบว่าการใช้จ่ายงบประมาณของ สอศ. ค่อนข้างล่าช้า ๓) ผู้สอนมีภาระงานมากส่งผลการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ๔) ปัญหาในระดับนโยบายที่กำหนดเรื่องการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้ผู้เรียนเข้ารับการทดสอบโดยให้ถือเป็นสิทธิส่วนบุคคลโดยเฉพาะของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่มีความตั้งใจในการทำแบบทดสอบเนื่องจากไม่มีผลต่อนักเรียน ดังนั้นจึงควรผลักดันให้นักเรียนเข้ารับการทดสอบมากขึ้นและมีความตั้งใจในการทำข้อสอบมากขึ้น เนื่องจากการทดสอบระดับชาติเป็นสิ่งจำเป็น และหลาย ๆ ประเทศได้ให้ความสำคัญ นอกจากปัญหาและอุปสรรคแล้วมีประเด็นความท้าทายที่สำคัญ ได้แก่ ๑) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ การใช้จ่ายงบประมาณถูกนำมาเป็นตัวชี้วัดการเบิกจ่ายงบประมาณ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้การดำเนินการมีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ๒) ครู นักเรียน และผู้บริหารการศึกษาจำนวนหนึ่ง ยังขาดความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประเมิน PISA ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ๓) หากมีการปรับปรุงการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้มีความคล้ายคลึงกับการสอบ PISA จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาและส่งผลต่อการทดสอบ PISA ในอนาคต

รายงานการติดตามและประเมินผลฯ ได้เสนอข้อเสนอแนะภาพรวม ได้แก่ ๑) PISA เป็นการประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาในภาพรวม ผลที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลของการจัดการศึกษาในระยะยาว การดำเนินการเพื่อยกระดับจึงควรเป็นนโยบายที่ดำเนินการในระยะยาว โดยเน้นที่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และผู้สอน ๒) หน่วยงานต้นสังกัดควรนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปกำหนดนโยบายในการนำผลการทดสอบไปใช้ ๓) ส่งเสริมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และกำหนดเป็นนโยบายในการนำผลการทดสอบไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา นอกจากนั้นได้เสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้ ๑) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Quality) ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในระดับนานาชาติ เช่น คะแนน PISA โดยนโยบายที่ควรดำเนินการ ได้แก่ ยกระดับการสอนตามแนวทาง PISA ปรับปรุงหลักสูตรให้เข้ากับมาตรฐานการประเมินระดับนานาชาติ พัฒนาแพลตฟอร์มข้อสอบออนไลน์ และการบูรณาการเทคโนโลยีและ AI ในการเรียนการสอน ๒) การส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา (Equity) สิ่งที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ การขยายโครงการเรียนฟรีและทุนการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเปราะบาง การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ห่างไกล ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนได้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ฟรี รวมทั้งส่งเสริมเทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (DLTV/DLIT) ๓) การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษา (Access) สิ่งที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ ส่งเสริมระบบ Tracking System ให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมและทั่วถึง และการส่งเสริมการศึกษาแบบยืดหยุ่น (Flexible Learning) ๔) การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา (Efficiency) สิ่งที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ การปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา การลดภาระงานเอกสาร

ของครู การนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการการศึกษา และเพิ่มการสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็ก ๕) การตอบสนองของระบบการศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลง (Relevancy) สิ่งที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ การบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม การปรับปรุงการฝึกงานและการเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ การส่งเสริมทักษะอนาคต (Future Skills) และการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเตรียมความพร้อมรับการประเมิน IMD ในปี ๒๕๖๘ คือ ๑) จัดประชุมชี้แจงผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับระบบการศึกษา โดยการประชุมจะชี้ให้เห็นภาพรวมของการจัดการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการได้นำนโยบายที่เป็นเรื่องใหม่มาใช้ในการผลักดันคุณภาพการศึกษา ทั้ง ๕ มิติดังกล่าวข้างต้นอย่างไร ๒) ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถด้านการอ่านและการรู้หนังสือของคนไทย เป็นข้อมูลเมื่อ ๖ ปีที่แล้ว กระทรวงศึกษาธิการจะสำรวจความสามารถด้านการอ่านและการรู้หนังสือของคนไทยขึ้นใหม่โดยเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากับกรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และเมื่อได้ข้อมูลแล้วจะจัดส่งให้กับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลตัวชี้วัด IMD โดยคาดว่าปี ๒๕๖๘ ตัวเลขการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาของประเทศไทยจะขยับขึ้นอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เสนอรายงานการติดตามและประเมินผลการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาไทยในเวทีโลกต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๘

เรื่องที่ ๓ ยุทธศาสตร์การยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome) และการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ และ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน ๒ ประเด็น คือ การยกระดับคะแนน PISA และการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากผลการสอบโอเน็ต (O-NET) เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ได้วิเคราะห์ข้อมูลและพบว่า ผลการพัฒนาการศึกษาอยู่ที่ผู้เรียน ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาควรมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของผู้เรียน (Learning Outcome) เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ

ปัจจุบันมีเครื่องมือวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงวัยแรงงาน สำหรับประเทศไทยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.) ปัจจุบันเครื่องมือหลักที่ใช้ในการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่าง ๆ มีดังนี้ **ระดับประถมศึกษา** มีการทดสอบ RT (ระดับ ป.๑) NT (ระดับ ป.๓) และ O-NET (ระดับ ป.๖) **ระดับมัธยมศึกษา** มีการทดสอบ O-NET (ระดับ ม.๓ และ ม.๖), N-NET (ระดับ ม.ต้น และ ม.ปลาย) และ V-NET (ปวช. และ ปวส.) ส่วนในวัยแรงงาน มีการสำรวจด้วย Labor Force Survey และการพัฒนาทักษะผ่านการ Upskill และ Reskill จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเครื่องมือในการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนยังมีข้อจำกัดและไม่ครอบคลุมทักษะสำคัญทั้งหมด นอกจากนั้นยังขาดเครื่องมือที่เหมาะสมในการประเมินผลการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเสริมสร้างคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ในระดับนานาชาติมีเครื่องมือ

ที่ใช้วัดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนครอบคลุมตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับวัยแรงงาน ระดับปฐมวัย หน่วยงาน OECD ได้จัดทำเครื่องมือ International Early Learning Study (IELS) เป็นการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในแต่ละประเทศ และมีเครื่องมือ MICS-EAGLE ซึ่งเป็นการสำรวจขององค์การยูนิเซฟที่ประเมินการเรียนรู้และสวัสดิภาพของเด็กปฐมวัยและผู้หญิงในหลายมิติ ในระดับประถมศึกษา หน่วยงาน OECD ได้จัดทำเครื่องมือ PIRLS ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เกี่ยวกับการประเมินการอ่านที่จะเชื่อมโยงไปถึง PISA ได้นอกจากนั้นยังมีเครื่องมือ TIMSS และ SESS ในระดับมัธยมศึกษา มีการทดสอบวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ PISA ในการศึกษาอาชีวศึกษา มีการดำเนินการประเมินผ่าน PISA-VET และในวัยแรงงาน มีเครื่องมือ PIAAC และ TALIS จากการสำรวจพบว่า ประเทศไทยยังขาดเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานสากลในการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สามารถเปรียบเทียบได้ในระดับนานาชาติ ทำให้การพัฒนาการศึกษาในประเทศไทยอาจไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเห็นความสำคัญในการพัฒนาระบบการวัดผลที่มีมาตรฐานและสามารถนำมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง จึงจัดทำยุทธศาสตร์การยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome) ขึ้น โดยดำเนินการ ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑) การวิเคราะห์สมรรถนะความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษาของประเทศและเปรียบเทียบกับนานาชาติ ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่ามาตรฐานสากล โดยเฉพาะผลการสอบ PISA ที่แสดงให้เห็นว่าเด็กไทยมีคะแนนต่ำกว่านานาชาติอย่างชัดเจน ๒) การวิเคราะห์และศึกษาแนวทางและองค์ความรู้จากประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งจะนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติ (Best Practices) เพื่อปรับใช้ในการดำเนินงานยกระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในประเทศไทย และ ๓) การวิเคราะห์การทดสอบทางการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อหาจุดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม โดยมุ่งเน้นการสร้างข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะช่วยในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับนานาชาติ

ปัญหาในการทดสอบ PISA คือนักเรียนขาดการรับรู้ ความเข้าใจ และความสำคัญของการทดสอบ PISA อีกทั้งนักเรียนไม่มีความคุ้นเคยในการทำข้อสอบ PISA และการใช้เทคโนโลยี เนื่องจากมีการปรับการทดสอบ PISA จากการใช้กระดาษเป็นการสอบแบบออนไลน์ นอกจากนี้สถานศึกษายังขาดสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็น ส่งผลให้คะแนนการทดสอบ PISA ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการทดสอบ PISA ได้แก่ ๑) ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เรียนซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ๒) สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ๓) ทักษะ EF หรือ Executive Functions เป็นทักษะการบริหารจัดการตนเองขั้นสูง ซึ่งควรได้รับการพัฒนาตั้งแต่ในระดับปฐมวัย ๔) Personality หรือบุคลิกภาพ และ ๕) Growth Mindset หรือวิธีคิด เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์การเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาในประเทศไทยเปรียบเทียบกับระดับนานาชาติพบว่า การทดสอบทางการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการวัดผลทางด้านความรู้และความสามารถทางวิชาการ แต่ในต่างประเทศจะเน้นเรื่องทักษะและทัศนคติ รวมทั้งการทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงยังมีน้อย นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มี การเข้าร่วมการทดสอบการอ่านในระดับนานาชาติที่นอกเหนือจากการทดสอบ PISA จากผลการวิเคราะห์นำมาสู่ข้อเสนอ คือ การดำเนินการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนควรพัฒนาปรับปรุงทักษะการอ่านให้มากขึ้น เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านอื่น ๆ และนักเรียนไทยควรได้รับโอกาสในการทดสอบทางการศึกษาในลักษณะอื่นเพิ่มเติม เช่น การประเมิน TIMSS ซึ่งเป็นการทดสอบทักษะด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เพื่อขอความเห็นชอบให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำยุทธศาสตร์การยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และอนุญาตให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเสนอ

ภายหลังการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินงานตามมติสภาการศึกษา และรายงานให้คณะกรรมการสภาการศึกษารับทราบและขอความเห็นชอบการดำเนินการที่เกี่ยวข้องในลำดับถัดไป ต่อที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ มีสาระสำคัญดังนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล เอกสารงานวิจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพบว่า หน่วยงานในระดับนานาชาติทั้งหน่วยงานด้านการศึกษาและหน่วยงานที่มีได้เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง ได้กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา อาทิ OECD : Organization for Economic Co-operation and Development กำหนดเป้าหมายหลัก ๒ เป้าหมาย คือ ๑) Education 2030 Learning Compass เป็นการวางกรอบโดยเน้นผู้เรียนเป็นหลัก และเน้น Well-being ของผู้เรียน ๒) Education 2040 Teaching Compass เป็นการวางกรอบโดยให้ความสำคัญกับครูและการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นหลัก หน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง อาทิ World Economic Forum กำหนดเป้าหมาย Education 4.0 : AI in Education เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อโลกอนาคตเพื่อตอบสนองต่อยุคอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งเทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และ UNICEF กำหนดเป้าหมาย UNICEF's Education Strategy 2019-2030 : Every Child Learns มุ่งเน้นให้เด็กทุกคนได้เรียนรู้อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ ทั้งนี้ การศึกษาเป้าหมายของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ข้อค้นพบในการกำหนดเป้าหมายของแต่ละหน่วยงาน คือ ๑) การกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาของทุกหน่วยงานมีจุดเน้นสำคัญตรงกันเรื่องการมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และเน้นผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ ๒) การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาในทุกมิติ ๓) ปัจจุบันการศึกษามีความจำเป็น ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ๔) การเน้นภาพรวมในลักษณะเดียวกัน ประกอบด้วย คุณภาพ ความเหลื่อมล้ำ ประสิทธิภาพ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และ ๕) Well-being ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายใหม่ที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและวางแผนทางการศึกษาควบคู่ไปกับ Learning Outcome

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำยุทธศาสตร์การยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome) ที่มีความสอดคล้องกับหลักการของนานาชาติ และสังเคราะห์ออกมาเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ๕ ประเด็น ที่ครอบคลุมทุกมิติของการจัดการศึกษา ดังนี้ ๑) การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษา (AI for Education) ๒) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (Teacher Development) ๓) การทดสอบและการประเมินผลทางการศึกษา (Test and Evaluation) เน้นการประเมินผล PISA และ O-NET ๔) การบริหารจัดการทางการเงินเพื่อการศึกษา (Financial Management) และ ๕) การจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษและการศึกษาพิเศษ (Talented & Special Education) ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ได้จัดทำกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์แนวทางการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome) ซึ่งเป็นขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมาย ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การประเมินความพร้อมและวิเคราะห์สถานการณ์ (Issue Readiness Assessment) ๒) การวิเคราะห์ระยะห่างระหว่างเป้าหมายและสถานการณ์ปัจจุบัน (Gap analysis) ๓) การกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา (Education Goal Setting) และ ๔) คาดการณ์ล่วงหน้าเชิงกลยุทธ์ (Strategic foresight) ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการใน ๒ ขั้นตอนแรกเรียบร้อยแล้ว

การประเมินสถานการณ์ปัจจุบันตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นสิ่งจำเป็นต่อการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ประยุกต์แนวทางการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันทางการศึกษาจากรายงานของธนาคารโลก เรื่อง AI Revolution in Education : What You Need to Know มาจัดทำเป็น Thailand Learning Outcome Issues Readiness Assessment Checklist ซึ่งประกอบด้วยกรอบการประเมินความพร้อมจำนวน ๗ กรอบ คือ ๑) โครงสร้างพื้นฐาน ๒) ข้อมูลและฐานข้อมูล ๓) ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ๔) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ๕) สถาบัน ธรรมชาติ และการบริหารจัดการ ๖) นโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และ ๗) การติดตามและประเมินผล สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสภาการศึกษา เรื่องการประเมินสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcome) และมอบหมายกรมการสภาการศึกษาประเมิน Thailand Learning Outcome Issues Readiness Assessment Checklist เพื่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะจัดทำเป็นรายงานผลการประเมินของสภาการศึกษาต่อไป และที่ประชุมมีมติตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเสนอ

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอยู่ระหว่างการจัดทำเล่ม “ยุทธศาสตร์การยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome)” ฉบับสมบูรณ์

เรื่องที่ ๔ แนวทางอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘

“การเพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดและสนับสนุน การศึกษาของประเทศ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ บัญญัติว่า “รัฐต้อง ดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และต่อมาได้มีการขยาย ระยะเวลาในการสนับสนุนจาก ๑๒ ปี เป็น ๑๕ ปี ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๘/๒๕๕๙

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ยังเปิดโอกาสให้ บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา ๑๔ (๒) กำหนดให้ผู้จัดการศึกษา ตามมาตรา ๑๒ มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กฎหมายกำหนด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้ดำเนินการศึกษา พบว่า ปัจจุบันมีศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชนและองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๒ มีจำนวน ๑๑๗ แห่ง จำแนกเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยบุคคล ๓๖ แห่ง องค์กรชุมชน ๑๓ แห่ง องค์กรเอกชน ๖๘ แห่ง และยังไม่มีศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยองค์กรวิชาชีพ และมีผู้เรียน ๘,๑๔๐ คน เรียนอยู่ในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ข้อมูลภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๗ ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) และจากการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลเชิงลึก พบว่า ผู้จัดและผู้เรียนในศูนย์การเรียนรู้ฯ มีรายการค่าใช้จ่ายพื้นฐานใกล้เคียงกับสถานศึกษาที่จัดโดยรัฐ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน ประกอบกับศูนย์การเรียนรู้และสถานศึกษาเอกชนการกุศล มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา “โดยไม่แสวงหากำไร” เพื่อเพิ่มโอกาสและทางเลือกทางการศึกษา สำหรับเด็กที่ขาดโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ อาทิ เด็กยากจน เด็กพิการ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กพิการ เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ ซึ่งระบบโรงเรียนปกติอาจไม่สามารถ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สนองตอบความต้องการจำเป็นที่หลากหลายและแตกต่างกันของผู้เรียน

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ปัจจุบัน เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุมเฉพาะการจัดการศึกษาโดยรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน (สถานศึกษาของรัฐและเอกชน รวมถึงสถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้) ส่วนการจัดการศึกษาตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จัดสรรเงินอุดหนุน ครอบคลุมเฉพาะกรณีการจัดโดยครอบครัวและสถานประกอบการเท่านั้น **ยังไม่ครอบคลุมกรณีศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชนและองค์กรวิชาชีพ** ซึ่งมีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๑๒ และได้รับสิทธิประโยชน์ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงศึกษาแนวทางสนับสนุนที่เหมาะสม และเสนอขอ**อุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดตามมาตรา ๑๒ ในลักษณะเดียวกับการอุดหนุนสถานศึกษาเอกชนการกุศลที่ไม่เก็บค่าธรรมเนียม/เงินบำรุงการศึกษา** ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่แสวงหากำไร สำหรับเด็กที่ขาดโอกาสในการเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน โดยมีหลักการอุดหนุน ดังนี้

(๑) ในระยะแรกให้กระทรวงศึกษาธิการอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐานตามจำนวนผู้เรียน (รายหัว) สำหรับการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ในศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และประสงค์ขอรับเงินอุดหนุน โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียม/เงินบำรุงการศึกษาจากผู้เรียน

(๒) จัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้จัดและผู้เรียนการศึกษา ขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ ในอัตราเดียวกับที่รัฐจัดสรรให้สถานศึกษาเอกชนการกุศล (ไม่รวมเงินเดือน และเงินสมทบ) ครอบคลุมค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ๕ รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์ การเรียน ค่าเครื่องแบบ และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ ในอนาคตหากอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายพื้นฐาน ที่จัดสรรให้สถานศึกษาเอกชนการกุศลเพิ่มประการใด (ไม่รวมเงินเดือนและเงินสมทบ) ก็ให้ครอบคลุมถึงศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา ๑๒ ด้วย

(๓) ให้กระทรวงศึกษาธิการติดตามประเมินผลการจัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและคุณภาพ การจัดการศึกษา ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการคำนวณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา การกำหนดอัตราเงินอุดหนุน และแนวทางสนับสนุนที่เหมาะสมต่อไป

ที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ มีมติให้ความเห็นชอบแนวทางอุดหนุนค่าใช้จ่าย สำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปรับแนวทางการอุดหนุนฯ ตามความเห็นของคณะกรรมการสภาการศึกษา และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อยู่ระหว่างเสนอแนวทางการอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานในศูนย์การเรียนรู้ที่จัดโดยบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรวิชาชีพ ตามมาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อคณะรัฐมนตรี

เรื่องที่ ๕ ข้อเสนอการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Education)

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘

เลขาธิการสหประชาชาติได้เน้นย้ำถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์เปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ทั่วโลกกำลังเผชิญ ซึ่งสร้างผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อประเทศไทย สะท้อนผ่านดัชนีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับเด็กและเยาวชน (Children's Climate Risk Index) ที่จัดทำโดยองค์การยูนิเซฟ ซึ่งใช้วิธีการวัดและประเมินผ่าน ๒ เสาหลัก ได้แก่ ๑) ความเสี่ยงต่อภัยพิบัติด้านภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม และ ๒) ความเปราะบางของเด็ก ทั้งนี้ ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่อันดับที่ ๕๐ จาก ๑๖๓ ประเทศเป็นอันดับที่ ๘ ในกลุ่มประเทศอาเซียนแสดงให้เห็นจุดแข็งในการบริหารจัดการและบริการพื้นฐานให้กับเด็กและเยาวชนที่อาจได้รับผลกระทบระดับสูงจากภัยธรรมชาติ สถานการณ์ดังกล่าว จึงตอกย้ำความจำเป็นเร่งด่วนในการกำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมมือกับ องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย เพื่อรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ระดับการเตรียมพร้อมในการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของภาคการศึกษาในประเทศไทย โดยใช้กรอบแนวคิด Climate-smart education Framework ที่พัฒนาโดย Global Partnership for Education ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของระบบการศึกษา ๗ มิติ ได้แก่ ๑) ข้อมูลและหลักฐาน ๒) นโยบายและการวางแผน ๓) การประสานงาน ๔) การเงิน ๕) โครงสร้างพื้นฐาน ๖) การสอนและการเรียนรู้ และ ๗) โรงเรียนและชุมชน

นอกจากนี้การศึกษาร่วมกับกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้ข้อค้นพบสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้ ๑) ข้อจำกัดในการเชื่อมโยงแผนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับแผนด้านการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ๒) ข้อจำกัดด้านกลไกในการวางแผนดำเนินการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะเพียงพอต่อการสนับสนุนการศึกษาและการปฏิบัติตัวในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๓) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการจัดเก็บในระดับนานาชาติ แต่ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ข้อมูลไม่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการรับมือด้านการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๔) ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นเร่งด่วนในการจัดทำแผนแม่บทในการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสำหรับภาคการศึกษา และ ๕) กระทรวงศึกษาธิการ องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือในทุกกระดับเพื่อกำหนดกลไกและมาตรการรับมือและบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ ข้อเสนอการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Education) ที่ประกอบด้วยรายละเอียด ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนซึ่งมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศผ่านการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำย่อมเป็นการสร้างเสริมทักษะการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม การสร้างฐานข้อมูลภัยพิบัติ จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน

๒. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับเพื่อสร้างเสริมทักษะที่จำเป็นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบผสมผสาน การใช้กลไกนิเทศและการให้คำปรึกษาที่เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้ผู้สอนเรียนรู้และพัฒนาตนเองด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับการพัฒนาวิชาชีพอย่างเหมาะสม เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้สอน และทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

๓. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่มีความปลอดภัยทนทานต่อภัยพิบัติ บนรากฐานของการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การปรับปรุงอาคารสถานที่ระบบสาธารณูปโภคที่มีมาตรฐานและคำนึงถึงกรอบแนวคิด Comprehensive School Safety Framework (กรอบความปลอดภัยของโรงเรียนแบบองค์รวม) ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่สีเขียว ระบบแจ้งเตือนภัยพิบัติล่วงหน้าและการบริหารจัดการสถานศึกษาให้พร้อมในสถานการณ์วิกฤติ

๔. ด้านการส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษากับสถานประกอบการและภาคเอกชน โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเหมาะสมตามบริบทเชิงพื้นที่ มีช่องทางและกลไกให้สถานประกอบการและภาคเอกชนสนับสนุนและร่วมพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรให้ตระหนักและค้นคว้าวิจัยนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการมีเสรีภาพทางวิชาการ ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และหน่วยงานวิจัย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้จะสามารถยกระดับการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ หากการดำเนินการจัดทำข้อเสนอการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Education) แล้วเสร็จ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะนำสู่กลไกในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาเป็น (Best practices) เพื่อใช้เผยแพร่ต่อไป โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานในการสร้างความตระหนักและขับเคลื่อนต่อในสถานศึกษา

ที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ ได้ให้ความเห็นชอบตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเสนอ

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอยู่ระหว่างการจัดทำเล่ม “ข้อเสนอการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Education)” ฉบับสมบูรณ์

เรื่องที่ ๖ การจัดทำตราสาร (Initial Memorandum) ด้านการศึกษา การสมัครเข้าเป็นสมาชิก OECD ของกระทรวงศึกษาธิการ
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘

ประเทศไทยอยู่ในระหว่างการสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (The Organization for Economic Cooperation and Development : OECD) ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลวิจัยและคำปรึกษา แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมความมั่นคง ความเท่าเทียม ความเป็นอยู่ที่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามวิสัยทัศน์ “Better Policies for Better Lives” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็น ๑ ใน ๔ หน่วยงานนำร่องของประเทศไทยในการดำเนินการ ทั้งนี้ OECD มีแนวปฏิบัติในการพิจารณาประเทศสมาชิกรายใหม่ที่ยั่งยืน

และซับซ้อนกว่ากระบวนการขององค์การระหว่างประเทศอื่น เนื่องจากแนวความคิดที่ต้องการให้ประเทศที่มีความประสงค์เข้าเป็นสมาชิกได้แสดงเจตนา ความมุ่งมั่น และการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกฎหมาย กฎระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานของ OECD เพื่อจุดประสงค์ของการสร้างสังคมที่มีนโยบายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน โดยกระบวนการเข้าเป็นสมาชิกมี ๑๐ ขั้นตอน ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างดำเนินการขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำเอกสารตราสารที่เรียกว่า Initial Memorandum (IM) โดยตราสาร IM เป็นเอกสารที่ประเทศผู้สมัครใช้ในการประเมินตนเองเบื้องต้น เกี่ยวกับความสอดคล้องของกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติกับตราสารของ OECD ที่มีผลบังคับใช้และเกี่ยวข้องกับสมาชิกทั้งหมด และการจัดทำเอกสาร Technical Review Report เป็นเอกสารการประเมินเชิงลึกในด้านความเป็นไปได้ของการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างประเทศไทยและ OECD

ประเทศไทยมีกลไกในการดำเนินงานขับเคลื่อน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับฯ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีการประชุมเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๘ ซึ่งมีมติในที่ประชุม ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดำเนินการเร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสารตราสาร IM เพื่อส่งให้ OECD และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ โดยมีองค์ประกอบจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประเมิน ๒๖ ด้านตาม committee OECD ซึ่งการศึกษาเป็น ๑ ใน committee ที่สำคัญของ OECD ชื่อว่า Education Policy Committee

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำเอกสาร IM ด้านการศึกษา ที่ประกอบด้วยประเด็นย่อย ๔ รายการที่กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ ได้แก่

๑. ปฏิญญาว่าด้วยนโยบายการศึกษาในอนาคตในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ (OECD/LEGAL/0116 : Declaration on Future Educational Policies in the Changing Social and Economic Context) การจัดทำนโยบายการศึกษาในอนาคตเพื่อให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเศรษฐกิจ โดยจัดทำขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1978

๒. ข้อเสนอแนะของสภาว่าด้วยหลักการชี้แนะด้านความปลอดภัยจากแผ่นดินไหวในโรงเรียน (OECD/LEGAL/0339 : Recommendation of the Council Concerning Guidelines on Earthquake Safety in Schools) มีการจัดทำข้อเสนอแนะดังกล่าวขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005

๓. ข้อเสนอแนะของสภาว่าด้วยหลักการชี้แนะสำหรับการจัดหาคุณภาพในระดับอุดมศึกษาข้ามพรมแดน (OECD/LEGAL/0340 : Recommendation of the Council Concerning Guidelines on Quality Provision in Cross-Border Higher Education) จัดทำขึ้นในปี ค.ศ. 2005

๔. ปฏิญญาว่าด้วยการสร้างสังคมที่เท่าเทียมผ่านการศึกษา (OECD/LEGAL/0485: Declaration on Building Equitable Societies Through Education)

การจัดทำเอกสารตราสาร IM ดังกล่าว ของ OECD เป็นการกำหนดแนวทางให้ประเทศที่ต้องการสมัครเข้าเป็นสมาชิก OECD ได้ประเมินความพร้อมเบื้องต้นทางการศึกษาว่า มีระเบียบ กฎเกณฑ์ นโยบาย และแนวปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานของ OECD หรือไม่ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า มีความสอดคล้องตามหลักการตามตราสารทั้ง ๔ ฉบับ ของ OECD ดังนี้ ๑) ปฏิญญาว่าด้วยนโยบายการศึกษาในอนาคตในบริบทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ มีการกำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนแม่บทแห่งชาติ แผนที่ ๑๓ และแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของทุกรัฐบาล ๒) ข้อเสนอแนะของสภาว่าด้วยหลักการชี้แนะด้านความปลอดภัยจากแผ่นดินไหวในโรงเรียน เน้นการปฏิบัติและองค์ประกอบในการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา ๗ ด้าน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเชิญกรมโยธาธิการและผังเมือง กรมป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัย ร่วมให้ความคิดเห็น พบว่าการดำเนินการค่อนข้างมีความครบถ้วนอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการกำหนดกฎหมายของกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบกฎหมายดังกล่าว ๓) ข้อเสนอแนะของสภาว่าด้วยหลักการชี้แนะสำหรับการจัดหาคุณภาพในระดับอุดมศึกษา ข้ามพรมแดน มีความคล้ายคลึงกับฉบับที่ ๑) โดยเน้นการจัดการศึกษาข้ามพรมแดนและให้โอกาสเด็กต่างด้าวหรือเด็กอพยพได้เข้าถึงการศึกษา และ ๔) ปฏิญญาว่าด้วยการสร้างสังคมที่เท่าเทียมผ่านการศึกษา เน้นในเรื่องของการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรให้เพียงพอกับความต้องการ เพื่อประกอบการตัดสินใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในระบบการศึกษาได้ ควบคู่กับเรื่องความโปร่งใส และความร่วมมือระหว่างนานาชาติ และจะต้องมีการจัดทำหลักการชี้แนะ ซึ่งเป็นศัพท์เฉพาะที่ OECD กำหนดไว้ มีลักษณะคล้ายคู่มือให้สำหรับเด็กที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา หรือวัฒนธรรมใด

OECD ได้กำหนดกรอบการจัดทำตราสาร IM ว่าทุกหน่วยงานต้องจัดทำเอกสารที่มีเนื้อหา ๔ เรื่องหลัก ได้แก่ ๑) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ๒) นโยบายที่เกี่ยวข้อง ๓) แนวปฏิบัติที่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ และ ๔) ข้อเสนอที่จะดำเนินการในอนาคต และต้องมีการประเมินตนเองใน ๓ ระดับ คือ ๑) สอดคล้องโดยสมบูรณ์ ๒) สอดคล้องบางส่วนและจำเป็นต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติม และ ๓) ไม่สอดคล้อง ซึ่งผลการประเมินของประเทศไทยตามเกณฑ์ดังกล่าวนี้ พบว่า ตราสารทั้ง ๔ ฉบับ อยู่ในระดับมีความสอดคล้องบางส่วนและจำเป็นต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติม

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำเอกสาร Initial Memorandum (IM) ด้านการศึกษาแล้วเสร็จ และส่งให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรียบร้อยแล้ว เพื่อเสนอเรื่องตามกระบวนการสมัครเข้าเป็นสมาชิก OECD ต่อไป

เรื่องที่ ๗ (ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย (Thailand's Human Capital Development Compass)

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

โลกปัจจุบันกำลังเผชิญกับพลวัตการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน แผนการศึกษาแห่งชาติบางส่วนจึงไม่สอดคล้องกับบริบทที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต อาทิ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัย ความไม่มั่นคงทางภูมิรัฐศาสตร์ และเศรษฐกิจ และผลกระทบจากข้อมูลข่าวสารดิจิทัล และการแพร่กระจายของข้อมูลบิดเบือนและข่าวปลอม ซึ่งส่งผลและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักนโยบายและแผนการศึกษา จึงจัดทำ (ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย (Thailand's Human Capital Development Compass) เพื่อเป็นเครื่องมือเชิงรุกที่จะช่วยหนุนเสริมความแข็งแกร่งให้กับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ และเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนเพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายในอนาคต โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายสาขา อาทิ ด้านนโยบาย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และด้านดิจิทัล รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และยกร่างผลการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีหลักการและแนวคิด ประกอบด้วย ๑) การเตรียมพร้อมครอบครัวที่มีคุณภาพ ๒) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งสูงวัย ๓) ระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น ซึ่งจะต้องมีระบบรองรับเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และมีช่องทางในการส่งเสริมให้ทุกคนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ ๔) การศึกษา

เพื่อทุกคนอย่างแท้จริง ๕) การศึกษาที่เน้นคนเป็นสำคัญ ควบคู่กับการศึกษาที่เน้นความพร้อมสำหรับอนาคต และ ๖) การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ความเป็นพลเมืองโลกและสันติภาพ และได้เสนอ (ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย (Thailand's Human Capital Development Compass) ต่อที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๘

(ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย (Thailand's Human Capital Development Compass) วางกรอบการขับเคลื่อนบนเสาหลักเพื่อการพัฒนาคนไทย ๕ ประการ (The L.E.A.R.N. Pillars) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ ที่ยืดหยุ่นครอบคลุมทุกช่วงวัยและทุกบริบทของชีวิต

๑) ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learner Agency) มุ่งเสริมสร้างพลังแห่งการเรียนรู้ให้คนไทยทุกคนเป็นผู้กำหนดเส้นทางการเรียนรู้ของตนเอง ผ่านการสะท้อน การเรียนรู้ (Voice) การเลือกเส้นทางการเรียนรู้ (Choice) การเป็นเจ้าของการเรียนรู้ (Ownership) และ การเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้กับเป้าหมาย (Purpose) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒) บุคลากรทางการศึกษามีสุขภาวะที่ดีและมีความเป็นเลิศ (Educator Excellence) ยกระดับบทบาทของบุคลากรทางการศึกษาจากผู้ถ่ายทอดความรู้ สู่ “ผู้อำนวยการเรียนรู้และโค้ช” ที่พร้อมนำทางผู้เรียนทุกคนสู่การค้นพบศักยภาพของตนเอง เน้นการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนด้านสุขภาวะ และการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญจากทุกสาขาอาชีพและทุกช่วงวัยเข้ามามีส่วนร่วม

๓) การบริหารงบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Allocation) ปรับปรุงระบบการบริหารงบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมตามความต้องการที่แท้จริง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และส่งเสริมการแบ่งปันทรัพยากรเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

๔) การเข้าถึงการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสำหรับทุกคน (Reach) ขยายโอกาสการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยไม่จำกัดด้วยวัย สถานที่ หรือสถานะ เพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ผ่านการพัฒนาระบบการรับรองคุณวุฒิที่ยืดหยุ่นและเป็นที่ยอมรับ และการสร้างเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ในชุมชน

๕) การบริหารจัดการแบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network) ผนึกกำลังความร่วมมือเชิงพื้นที่จากทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของทุกคนได้อย่างยั่งยืน และให้การพัฒนาทุนมนุษย์เป็นวาระแห่งชาติที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ความสำเร็จของการขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทยขึ้นอยู่กับเจตจำนงที่ชัดเจนและต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมและบูรณาการอย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน ควบคู่กับการปฏิรูปกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการดำเนินการตาม “ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย” ที่จะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสร้างระบบการเรียนรู้ที่เป็นธรรม เพื่อให้คนไทยทุกคนสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการสร้างอนาคตประเทศไทยร่วมกันได้อย่างแท้จริง

คณะกรรมการสภาการศึกษามีมติให้ความเห็นชอบ (ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย (Thailand's Human Capital Development Compass) ตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเสนอ และให้นำความเห็นของคณะกรรมการสภาการศึกษาไปปรับแก้ไข (ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและคณะรัฐมนตรี

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการปรับแก้ไข (ร่าง) ทิศทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย (Thailand's Human Capital Development Compass) เรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี

เรื่องที่ ๘ กรอบการปรับแนวทางบริหารจัดการทรัพยากรและสูตรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

“การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาที่เพียงพอ เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ” เป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญในการสร้างหลักประกันการได้รับ “การศึกษาที่มีคุณภาพ” ซึ่งทั่วถึง เท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติประกาศในปี ๒๐๑๕ เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาของโลกในระยะเวลา ๑๕ ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2015 – 2030 และเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ด้านพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งหวังให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ โดยอาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท การจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมถึงปรับปรุงโครงสร้างการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการจัดการศึกษา ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป้าหมายหลักที่ ๒ การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ หมายความว่า ๑๒ คนไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยมุ่งหวังให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ ผ่านการพัฒนากระบวนสนับสนุนการเรียนรู้และการปรับปรุงระบบการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

ที่ผ่านมารัฐเป็นหลักในการลงทุนและสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานสำหรับผู้เรียนและสถานศึกษาในลักษณะของเงินอุดหนุนรายหัว (ตามจำนวนผู้เรียน) ตามแนวทางรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐบาลด้านการศึกษา มาตรา ๕๔ บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ซึ่งคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๒ ขยายระยะเวลาในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากสิบสองปีเป็นสิบห้าปี ครอบคลุมตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้งนี้ ปัจจุบันผู้เรียนทุกคนและสถานศึกษาทุกแห่งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ๕ รายการพื้นฐาน ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเครื่องแบบนักเรียน ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ได้มีมติให้ปรับเพิ่มอัตราเงินอุดหนุนรายหัวหลังจากที่มานานกว่า ๑๐ ปี โดยให้ทยอยปรับเพิ่มแบบขั้นบันได ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙

“การเพิ่มคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา” ยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญสำหรับประเทศไทย เนื่องจากการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของประเทศไทยยังมีช่องว่างและข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งยังไม่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อาทิ โครงสร้างประชากร เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ค่าใช้จ่าย และการตัดสินใจลงทุนทางการศึกษา รัฐจึงจำเป็นต้องทบทวนและปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการเพิ่มโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลหรือในสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประกอบการทบทวนปรับแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรและสูตรจัดสรรงบประมาณ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ผ่านการร่วมลงทุนและสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาจากทุกภาคส่วน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ช่องว่างและประเด็นท้าทายในการลงทุนและสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา พิจารณาจากภาพการศึกษาไทยในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายหลักในการพัฒนาทุนมนุษย์และสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน โดยเน้น ๓ ด้านหลักของการบริหารจัดการทรัพยากร ได้แก่ ๑) การลงทุนแหล่งเงินทุน และการระดมทรัพยากร ๒) การจัดสรร/การใช้ทรัพยากร โดยเน้นวิเคราะห์การจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก ทั้งในมิติความเพียงพอ มิติความเสมอภาคเป็นธรรม และมิติประสิทธิภาพ ๓) การติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณด้านการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงการสร้างความรับผิดชอบ การเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนที่ ๒ หลักการแนวคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในแง่ของการบรรลุเป้าหมายด้านคุณภาพและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ๒) การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ ได้แก่ ความเพียงพอ ความเสมอภาค/เป็นธรรม และประสิทธิภาพ

ส่วนที่ ๓ กรอบการปรับแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรและสูตรการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางเบื้องต้นดังนี้ ๑) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผ่านการกระจายอำนาจ ส่งเสริมการร่วมลงทุน วางแผนสนับสนุนและกำกับติดตามจากทุกภาคส่วน (All for Education) ๒) ปรับวิธีการ/สูตรจัดสรรงบประมาณจากเดิมที่เน้นจัดสรรไปยังสถานศึกษาตามจำนวนผู้เรียน (รายหัว) เป็นแบบผสมผสาน (Hybrid Budget Allocation) โดยเพิ่มสัดส่วนการจัดสรรไปยังผู้เรียนโดยตรง (Demand-side financing) และสัดส่วนการจัดสรรในลักษณะเหมาจ่าย (Block Grant) เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับบริบทความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและสถานศึกษา รวมทั้งเชื่อมโยงกับผลการดำเนินงาน/ผลลัพธ์ด้านคุณภาพ ๓) การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการวัดประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างเป็นระบบ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมถึงการสร้างความรู้ความตระหนัก การสร้างแรงจูงใจ การพัฒนากฎหมาย/ระเบียบรองรับการกำกับติดตาม

สำนักงานเลขาธิการสภาศึกษานำเสนอกรอบการปรับแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรและสูตรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อคณะกรรมการสภาการศึกษา ในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๘ เพื่อขอความเห็นชอบในหลักการแนวคิดการปรับแนวทางการบริหารจัดการและการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ๓ มิติ คือ การลงทุนภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลง การจัดสรรและการใช้ทรัพยากร และการติดตามประเมินผล เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานต่อไปของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการศึกษาข้อมูลเชิงลึก ประสานและบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมต่อไป

คณะกรรมการสภาการศึกษาให้ความสำคัญเห็นชอบในหลักการดำเนินงานศึกษาและวิเคราะห์ตามกรอบการปรับแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรและสูตรจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาศึกษาข้อมูลเชิงลึกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็น ก่อนเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษา

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอยู่ระหว่างการศึกษาข้อมูลเชิงลึกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายที่ชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริงต่อไป

เรื่องที่ ๙ ผลการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential skills set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย และข้อเสนอแนะ
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

ปัจจุบันประเทศไทยเผชิญกับพายุไซโคลนแห่งความเปลี่ยนแปลงถึง ๗ ลูก ซึ่งเป็นความท้าทายขนาดใหญ่และส่งผลกระทบต่อชีวิต สังคม และประเทศ ได้แก่ (๑) โลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือโลกไร้พรมแดน (๒) ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical Conflicts) (๓) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และภาวะโลกร้อน (Global Warming/Global Boiling) (๔) การติดต่อตรงโดยไม่ผ่านตัวกลาง (Disintermediation) (๕) การแปลงข้อมูลไปสู่รูปแบบดิจิทัล (Digitalization) (๖) การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร (Demographic Changes) และ (๗) การเกิด ๑๒ เทคโนโลยีสร้างความพลิกผัน (๑๒ Disruptive Technologies) คำถามสำคัญที่ต้องถามเสมอในภาวะการเปลี่ยนแปลงนี้ คือ ในโลกที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วทักษะที่มีวันนี้ยังคงสอดคล้องกับวันพรุ่งนี้หรือไม่ และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนอย่างไรเพื่อบ่มเพาะให้เด็กและเยาวชนในวันนี้สามารถเผชิญความท้าทายในวันพรุ่งนี้ได้

คณะกรรมการสภาการศึกษาด้านวิจัย เทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมด้านการศึกษา นำเสนอชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย ต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๗ ซึ่งชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย ครอบคลุมทั้งทักษะด้านอาชีพหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำงานโดยตรง (Hard Skills) ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและสมรรถนะที่ไม่ใช่ความรู้หรือทักษะทางเทคนิคเฉพาะทาง (Soft Skills หรือ Non-technical Skills) ทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century Skills) และทักษะใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง (Meta-skills) แบ่งออกเป็น ๒ ชุดทักษะ คือ ทักษะขั้นพื้นฐาน (Basic Skills) ๗ ทักษะ และทักษะขั้นสูง (Advanced Skills) ๑๙ ทักษะ ได้แก่

ทักษะขั้นพื้นฐาน (Basic Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับคนไทยทุกคน ประกอบด้วย (๑) ความฉลาดรู้ (Literacy) (๒) การคำนวณ (Numeracy) (๓) ความฉลาดรู้ทางการเรียนรู้ (Learning Literacy) (๔) ความฉลาดรู้ทางสังคม-วัฒนธรรม (Socio-Cultural Literacy) (๕) ความฉลาดรู้ด้านจริยธรรม (Ethical Literacy) (๖) ความฉลาดรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) และ (๗) ความฉลาดรู้ด้านการเงิน (Financial Literacy)

ทักษะขั้นสูง (Advanced Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นในระดับที่แตกต่างกันในแต่ละอาชีพ/วิชาชีพ ประกอบด้วย (๑) เรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและกรอบความคิดแบบเติบโต (Active Learning and Growth-Mindset) (๒) การสื่อสาร (Communication) (๓) การเจรจาต่อรอง (Negotiation) (๔) การคิดยืดหยุ่น (Cognitive Flexibility) (๕) ความฉลาดรู้ด้านเทคโนโลยี และการสื่อสาร (ICT and Digital Literacy) (๖) ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Skills) (๗) ทักษะการเป็นผู้นำและสร้างแรงบันดาลใจ (Leadership)

and Social Influence) (๘) ทักษะในการให้น้ำหนักเหตุผล และการระดมความคิด (Reasoning and Ideation) (๙) ความตระหนักและบริหารจัดการตนเอง (Self-Awareness and Self-Management) (๑๐) การออกแบบเทคโนโลยีและกำกับติดตาม (Technology Design and Monitoring) (๑๑) การคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical and Analytical Thinking) (๑๒) การคิดริเริ่มและนวัตกรรม (Creativity and Innovation) (๑๓) การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex Problem-solving) (๑๔) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence: EQ) (๑๕) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration) (๑๖) การคิดริเริ่ม (Initiative) (๑๗) การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) (๑๘) การตัดสินใจและความพร้อมรับผลการตัดสินใจ (Judgement & Decision-Making) และ (๑๙) การเปิดรับต่อความเปลี่ยนแปลง การควบคุมอารมณ์ และการฟื้นฟูในภาวะวิกฤต (Resilience/Stress-Tolerance)

ที่ประชุมสภาการศึกษาเห็นชอบในหลักการชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย พร้อมทั้งมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ดำเนินการร่วมกันในการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ดังกล่าว และให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้ประสานการดำเนินงาน และให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ

คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านวิจัย เทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมด้านการศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ ว่าได้ดำเนินการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย ๒ กิจกรรมควบคู่กัน คือ *กิจกรรมที่ ๑ การนำร่องชุดทักษะที่จำเป็นในสถานศึกษาที่สมัครใจ* จำนวน ๗๑ โรงเรียน (นักเรียน ๔,๗๕๘ คน) ผลการนำร่องพบว่า ทักษะพื้นฐานมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น และผลสะท้อนคิดจากครูและผู้บริหารเป็นเชิงบวก โดยในช่วงนำร่องได้ผนวกกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หลายรูปแบบเข้าไว้ในคู่มือการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้เลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน *กิจกรรมที่ ๒ การนำร่องด้วยกิจกรรมแฮกกาธอน (Hackathon)* เพื่อสร้างเสริมและประเมินผลการพัฒนาชุดทักษะที่จำเป็นในกลุ่มผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้สมัครจากโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ มีจังหวัดที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๕๖ จังหวัด รวม ๒๐๓ ทีม และคัดให้เหลือ ๑๐ ทีม เพื่อเข้าสู่กิจกรรมแฮกกาธอน ซึ่งกิจกรรมนี้ไม่ใช่เพียงการแข่งขันเท่านั้นแต่ยังสอดแทรกให้เกิดการเพิ่มพูนทักษะ อาทิ การวิจัยในท้องถิ่นที่ผูกโยงกับโจทย์ของพื้นที่ของนักเรียน กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อแก้ไขปัญหา (Design Thinking) การรับฟังคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็น Coach และ Mentor และในกิจกรรมนี้ได้ทีมจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาเป็นผู้ประเมินผลในช่วงก่อนการจัดกิจกรรม ระหว่างการจัดกิจกรรม และการประเมินภายหลังการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น ผลการดำเนินงานจัดกิจกรรมแฮกกาธอน พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ Active Learning & Growth Mindset, ICT & Digital Literacy, Creativity & Innovation, Complex Problem-solving, Collaboration, Resilience, Stress Tolerance & Survival Skills ซึ่งเป็นผลเชิงบวกที่เด็กได้เรียนรู้นอกห้องเรียน ได้มีการสื่อสาร การนำเสนอ การ Pitching นอกจากนั้นการติดตามทีมที่เข้าร่วมภายหลังการจัดกิจกรรมแล้วเสร็จ พบว่า มีหลายทีมได้นำไปต่อยอดจากการทำกิจกรรมดังกล่าว เมื่อดำเนินการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) แล้วเสร็จ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ถอดบทเรียนและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย การเสริมสร้างชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ของเด็กและเยาวชนไทย ประกอบด้วย *ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนด้วยการเรียนรู้บนฐานทักษะที่จำเป็น* โดยเน้นเรื่องการเสริมสร้างสมรรถนะ

ของครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้และการสอนเป็น Active Learning และการปรับบทบาทให้เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้มากขึ้น ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเสริมสร้างระบบสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อขับเคลื่อนชุดทักษะที่จำเป็นอย่างเป็นระบบ ทั้งระบบข้อมูลและระบบการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างพื้นที่เรียนรู้ สร้างชุดทักษะที่จำเป็น ด้วยทุนทางสังคม และทรัพยากรในพื้นที่ โดยเน้นเรื่องการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งได้จัดทำ Mapping ระหว่างหน่วยจัดการศึกษากับผลิต/ผลลัพธ์ไว้แล้ว และจะขับเคลื่อนการนำลงสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ภายหลังจากได้รับความเห็นชอบข้อเสนอเชิงนโยบายการเสริมสร้างชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ของเด็กและเยาวชนไทยจากคณะกรรมการสภาการศึกษาแล้ว ซึ่งที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘ ได้มีมติให้ความเห็นชอบข้อเสนอเชิงนโยบายการเสริมสร้างชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ของเด็กและเยาวชนไทย

การดำเนินงานในปัจจุบัน

ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอยู่ระหว่างการขับเคลื่อนชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ของเด็กและเยาวชนไทย ผ่านกิจกรรมแฮกกาธอน (Hackathon) ครั้งที่ ๒ ในปี ๒๕๖๙ โดยมีการต่อยอดทั้งในมุมของนวัตกรรม การวิจัย และการขยายผลและสร้าง impact ต่อไป

เรื่องที่ ๑๐ (ร่าง) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘

การพัฒนา “เมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต” เป็นแนวทางการปฏิรูประบบการเรียนรู้จากฐานรากของประเทศ เพื่อเปิดพื้นที่ให้ประชาชนทุกช่วงวัย ทุกอาชีพ และทุกชุมชน ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในทุกพื้นที่ของเมือง เนื่องจากประเทศไทยอยู่ระหว่างการเผชิญความท้าทายบนจุดเปลี่ยนสำคัญของยุคสมัย เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ขณะที่ประชากรไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างเต็มรูปแบบ ระบบการเรียนรู้จึงไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน

ตัวอย่างความสำเร็จจากเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของ UNESCO เช่น ขอนแก่น ลำปาง ภูเก็ต และยะลา แสดงให้เห็นศักยภาพและพลังของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เมืองเหล่านี้ได้ออกแบบนโยบายและกิจกรรมที่เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ต่อยอดทุนวัฒนธรรมและองค์ความรู้ท้องถิ่น ขณะเดียวกัน ยังส่งผลให้เกิดอาชีพใหม่ และรูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่มีความหลากหลาย ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ตัวอย่างเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการมีระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เข้มแข็งในระดับเมือง คือหัวใจสำคัญของการสร้างพลวัตใหม่ให้กับสังคมไทยและเป็นแนวทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จเหล่านี้ยังคงเกิดขึ้นอย่างจำกัด ประเทศไทยยังขาดกลไกระดับชาติที่สามารถเชื่อมโยง สนับสนุน และขยายผลแนวทางดังกล่าวให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ

การยกระดับการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การเป็น “วาระแห่งชาติ” จึงเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างพลังขับเคลื่อนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น เอกชน ประชาสังคม และภาคการศึกษา โดยมีเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ขยายพื้นที่ต้นแบบสู่การสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ในทุกภูมิภาค นำคนและชุมชนมาเป็นหัวใจของการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งใช้เมืองให้เป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ จึงจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์

สำคัญเพื่อกำหนดทิศทางและกรอบนโยบายระดับชาติสำหรับการขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับบริบทความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ สร้างจุดร่วมในการบูรณาการนโยบาย แผนงาน และทรัพยากรระหว่างภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีเป้าหมายเพื่อวางรากฐานระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกช่วงวัย และมุ่งหวังให้การจัดทำข้อเสนอดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับศักยภาพคนไทย สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในทุกพื้นที่ เพื่อให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำพาประเทศไทยให้ก้าวสู่การเป็น “ชาติแห่งการเรียนรู้” อย่างมั่นคง

คณะกรรมการสภาการศึกษาด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาพิเศษ ได้ให้ความเห็นชอบ (ร่าง) ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ ให้นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้นำเสนอ (ร่าง) ข้อเสนอแนวทางฯ ต่อที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ มีสาระสำคัญ ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินงานการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ ๓ เรื่องหลัก คือ **เรื่องที่ ๑ การวางยุทธศาสตร์และสร้างเครือข่ายขับเคลื่อน** โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ร่วมเป็นองค์กรในการขับเคลื่อน “แพลตฟอร์มเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย (Thailand Learning City Platform)” ร่วมกับ ๒๑ หน่วยงาน โดยสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) หรือ OKMD เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในแพลตฟอร์มมีเรื่องการวิจัยและแนวทางการพัฒนาเมืองต่าง ๆ ทั้งนี้ มีหน่วยงานที่ร่วม ดำเนินการจัดทำแพลตฟอร์ม เช่น กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (NATCOM) ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยบริหารและจัดการทุน ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สถาบันอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) มหาวิทยาลัยพะเยา องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายในแต่ละจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดประชุมระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน ได้แก่ การประชุม The Learning Link Forum : Toward a Lifelong Learning Ecosystem for All Gen ซึ่งมีผู้แทนจากเครือข่าย ในประเทศและต่างประเทศเข้าร่วมประชุมกว่า ๓๐๐ คน และการประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๘ ณ โรงแรมทีเค.พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ โดยได้รับเกียรติ จาก ศาสตราจารย์ณัฏฐ์ ฤทธิโยสินวัฒน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน และในการประชุม ดังกล่าว มีการรับรองมติสำคัญ ๒ เรื่อง คือ ๑) การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ Learn to Earn และ ๒) ระบบนิเวศการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต **เรื่องที่ ๒ การลงพื้นที่ ศึกษาต้นแบบการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้** สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐาน การศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ลงพื้นที่ศึกษาและเก็บข้อมูลปัจจัยแห่งความสำเร็จของเมืองแห่งการเรียนรู้ ของประเทศไทยที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาจากยูเนสโกแล้ว จำนวน ๑๐ เมือง รวมถึงเมืองที่อยู่ระหว่าง เตรียมพร้อมสมัครเข้าเป็นเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดลำปาง จำนวน ๒ เมือง และศึกษาต้นแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ระดับโลกและการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ณ นครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน และเมืองซูวอน จังหวัดคยองกี สาธารณรัฐเกาหลี โดยรวบรวมแนวปฏิบัติที่ดี ปัจจัยความสำเร็จ และบริบทเฉพาะของแต่ละเมือง และ **เรื่องที่ ๓ การพัฒนาเครื่องมือและองค์ความรู้** ที่ช่วยให้คนในเมืองนั้น ๆ นำไปใช้ในการพัฒนาเมือง อาทิ พัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ การจัดทำแผนที่ การเรียนรู้ การพัฒนา “Thailand Learning Ecosystem Dashboard” ซึ่งเป็นฐานข้อมูลการจัดระบบนิเวศ การเรียนรู้ของประเทศไทย จัดทำและเผยแพร่สื่อ/ชุดองค์ความรู้บทเรียนระบบนิเวศการเรียนรู้ และศึกษา

นำร่อง Museum-Based Learning ซึ่งเครื่องมือและองค์ความรู้ต่าง ๆ ช่วยให้คนทุกช่วงวัยเข้าถึงการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ประมวลผล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับดัชนีการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย และจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ประกอบด้วย ๔ แนวทางสำคัญ ดังนี้

แนวทางที่ ๑ เสริมสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้และโครงสร้างพื้นฐานของเมืองเพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวทางที่ ๒ บูรณาการความร่วมมือและส่งเสริมบทบาทผู้นำชุมชนให้มีศักยภาพ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของเมืองแห่งการเรียนรู้

แนวทางที่ ๓ พัฒนาหลักสูตรและแหล่งเรียนรู้ เพื่อยกระดับเมืองแห่งการเรียนรู้ ให้สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจและศักยภาพท้องถิ่น

แนวทางที่ ๔ พัฒนาการสื่อสารสาธารณะสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลลัพธ์ของการขับเคลื่อน (ร่าง) ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต คือ ๑) การยกระดับเมืองแห่งการเรียนรู้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกคนในชาติ เห็นความสำคัญ เกิดการบูรณาการความร่วมมือและงบประมาณข้ามหน่วยงานในระดับจังหวัด และในระดับชาติกับพื้นที่ ๒) ประชาชนสามารถพัฒนาตนเอง เพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ และเพิ่ม การเรียนรู้ ๓) ประเทศไทยมี Lifelong Learning Dashboard รายจังหวัด ๔) เกิดนวัตกรรมแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ เช่น จุดบริการ Learning Kiosk หรือจุด Smart Point ให้บริการกับประชาชน เป็นต้น และ ๕) คนทุกช่วงวัย สามารถเข้าถึงแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเรียนรู้ได้

ที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ ได้มีมติให้ความเห็นชอบ ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และให้สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินการเสนอเรื่องเมืองแห่งการเรียนรู้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อบรรจุเป็นวาระแห่งชาติ

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอยู่ระหว่างการเตรียมการเสนอเรื่องเมืองแห่งการเรียนรู้ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อบรรจุเป็นวาระแห่งชาติ

เรื่องที่ ๑๑ แนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาค กรณีโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดาร ห่างไกล สังกัด สพฐ.

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา สำหรับโรงเรียนพื้นที่ปกติและพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่า ปัจจุบันโรงเรียนในพื้นที่ ทุรกันดารห่างไกลมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าโรงเรียนพื้นที่ปกติ ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการเดินทาง ด้านการบริหารจัดการ และด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนไม่สามารถบริหารจัดการได้ภายใต้เงินอุดหนุนรายหัวที่จัดสรร ตามจำนวนผู้เรียน เนื่องจากโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีผู้เรียนต่ำกว่า ๑๒๐ คน (โดยเฉลี่ยจำนวน ๗๐ คน) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงจัดทำแนวทางสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม สำหรับโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล โดยวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าใช้จ่ายของโรงเรียนภายใต้สังกัด สพฐ. ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนในพื้นที่สูงและพื้นที่เกาะมากกว่าสังกัดอื่น ๆ เทียบกับโรงเรียนในพื้นที่ปกติ และรับฟัง ความคิดเห็นจากโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สรุปเป็นแนวทางการสนับสนุน ๓ แนวทาง ดังนี้

๑. จัดสรรในระยะแรกให้กับโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล ภายใต้สังกัด สพฐ. ก่อนเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่สูงและพื้นที่เกาะที่มีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนก่อนเมื่อเทียบกับสังกัดอื่น

๒. สนับสนุนเพิ่มเติมแบบเป็นก้อน (Block Grant) เพื่อลดข้อจำกัดจากการจัดสรรตามจำนวนผู้เรียน และช่วยให้โรงเรียนเกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

๓. จัดสรรเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลมากกว่าโรงเรียนขนาดอื่น โดยโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผู้เรียนไม่เกิน ๑๒๐ คน จัดสรร ๓ องค์ประกอบ คือ สนับสนุนค่าเดินทาง ค่าบริหารจัดการ และการพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากโรงเรียนพื้นที่สูงพื้นที่เกาะ ครูจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและดูแลผู้เรียนที่มีลักษณะเฉพาะ อาทิ ไม่ใช่ภาษาไทยเป็นหลักในการสื่อสาร ผู้เรียนพักนอน ส่วนโรงเรียนขนาดอื่นในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล จัดสรร ๒ องค์ประกอบ คือ สนับสนุนค่าเดินทาง และค่าบริหารจัดการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ประมาณการงบประมาณสำหรับสนับสนุนโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลตามแนวทางสนับสนุนดังกล่าว โดยโรงเรียนขนาดเล็กพิเศษที่มีผู้เรียนไม่เกิน ๑๒๐ คน ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมประมาณ ๒๒๐,๐๐๐ บาท/ปี โรงเรียนขนาดอื่น ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมประมาณ ๘,๐๐๐ – ๑๔,๐๐๐ บาท/ปี วงเงินงบประมาณที่ใช้เพิ่มขึ้นประมาณ ๑๐๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี ทั้งนี้ เงินสนับสนุนดังกล่าวอาจมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับจำนวนและขนาดโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดาร และการพิจารณาเลือกองค์ประกอบ อัตราและวิธีการสนับสนุน รวมถึงนโยบายสนับสนุนเพิ่มเติมต่าง ๆ ของ สพฐ.

การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ ที่ประชุมมีมติ ๒ ข้อ คือ ๑) ให้ความเห็นชอบแนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาค กรณีโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล และ ๒) มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำแนวทางสนับสนุนเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาค กรณีโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล สังกัด สพฐ. และสังกัดอื่นที่มีโรงเรียนในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล ไปดำเนินการจัดทำข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานให้คณะกรรมการสภาการศึกษาทราบ

การดำเนินงานในปัจจุบัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักนโยบายและแผนการศึกษา แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับทราบมติคณะกรรมการสภาการศึกษาและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

เรื่องเสนอต่อสภาการศึกษาเพื่อทราบ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๙ เรื่อง

เรื่องที่ ๑ ผลการดำเนินการเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา ของสามเณร

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับมอบหมายจากสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ แจ้งแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสามเณร ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๗ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ และแจ้งกรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับทราบและสะท้อนสภาพปัญหาและมีข้อหารือมายังสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา จึงนำประเด็นดังกล่าว เข้าสู่การประชุมคณะอนุกรรมการสภาศึกษาด้านกฎหมาย และคณะอนุกรรมการฯ มีมติให้จัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมสภาพปัญหาและหาทางออกของปัญหา การประชุมจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗ และได้ข้อสรุปเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสามเณร ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. ปัญหาด้านกฎหมาย และหนังสือสั่งการ มีแนวทางการแก้ปัญหา คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในฐานะผู้รับผิดชอบด้านพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ในฐานะผู้รับผิดชอบกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๔๘ ควรเร่งรัดดำเนินการแก้ไขกฎหมาย โดยเพิ่มบทบัญญัติให้จัดการศึกษา ภาคปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่รวมถึงการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาด้วย เพื่อให้สถาบันทางพระพุทธศาสนาสามารถจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้กับสามเณรได้เป็นการเฉพาะ

๒. ปัญหาด้านการรับสามเณรเข้าเรียน เนื่องจากในขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาของสามเณรเป็นการเฉพาะ ย่อมถือว่าการจัดการศึกษาในกรณีดังกล่าว เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องรับสามเณรในฐานะที่เป็นเด็กตามกฎหมายเข้ารับการการศึกษา ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเคยมีหนังสือไม่รับสามเณรเข้าเรียน หนังสือที่ ศธ ๐๔๐๐๖/ว ๑๒๘๘ เรื่อง การรับสามเณรเข้าเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จึงได้เสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยกเลิกหนังสือดังกล่าว เนื่องจากยังคงเป็นภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมีแนวทางการแก้ปัญหา คือ ๑) จัดทำแนวทางการรับสามเณรเข้าเรียนในสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางเมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมา และ ๒) การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษา เพื่อสามารถลดเอกสารและระยะเวลาในการรับหรือส่งต่อสามเณรเข้าสู่สถานศึกษาได้ โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการประสานความร่วมมือ

๓. ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางการแก้ปัญหา คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรออกแนวทางการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ที่ยืดหยุ่นให้สถานศึกษาสามารถปรับใช้กับสามเณรได้ในบางรายวิชา เช่น วิชาพลศึกษา ให้สามเณรเข้าศึกษาทางวิชาการแทนการปฏิบัติ

ที่อาจจะขัดต่อพระวินัย หรือในกรณีรายวิชาสุศึกษาให้สามเณรเรียนรู้ในประเด็นที่ไม่ขัดต่อพระวินัย เป็นต้น และกรมส่งเสริมการเรียนรู้พิจารณาจัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สามารถรองรับสามเณรเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

๔. ปัญหาแนวทางวิธีปฏิบัติกับสามเณร แนวทางแก้ไขปัญหาคือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการ ๓ เรื่อง ดังนี้ ๑) จัดทำแนววิธีปฏิบัติกับสามเณรเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสถานศึกษาในการปฏิบัติตนกับสามเณร ๒) จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลของสามเณรโดยการบูรณาการกับระบบฐานข้อมูลของทะเบียนราษฎร ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเอกสารการสำเร็จการศึกษาว่าระบบสถานะเป็นสามเณรหรือเด็กชาย โดยพิจารณาจากเลขประจำตัวประชาชนตามระบบทะเบียนราษฎร และ ๓) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อขอรับการสนับสนุนและขอจัดสรรงบประมาณสำหรับสามเณรเป็นการเฉพาะ

แนวทางปฏิบัติที่สามารถดำเนินการได้โดยเร็วคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร และกรมส่งเสริมการเรียนรู้หารือและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างจริงจัง ดังนั้นการแก้ไขกฎหมายจึงยังไม่ใช่ประเด็นเร่งด่วน แต่ในระยะยาวยังคงสามารถขอแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้

เรื่องที่ ๒ ดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ และ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาอยู่ในเป้าหมายที่ ๔ (SDG ๔) ที่ทุกประเทศต้องสนับสนุนให้เกิดโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยถือเป็นหนึ่งในรากฐานที่สำคัญในการส่งเสริมความมั่นคง ความเท่าเทียม ความเป็นอยู่ที่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามวิสัยทัศน์ “Better Policies for Better Lives” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวดที่ ๕ มาตรา ๕๔ ได้ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ได้ระบุถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ผ่านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน หมายเหตุที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยการจัดระบบนิเวศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้กับประชากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

คณะกรรมการสภาการศึกษาด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาพิเศษ และสำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๗ เสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ และที่ประชุมมีมติให้ปรับแก้ตัวชี้วัดในมิติต่าง ๆ ทั้ง ๓ มิติ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น (มิติที่ ๑ ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิติที่ ๒ คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิต มิติที่ ๓ ผลของการศึกษาเรียนรู้) และให้นำดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่ปรับแก้แล้วแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๗ เสร็จเรียบร้อยแล้วและจัดประชุมแถลงข่าวเพื่อเผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการ

และได้รายงานให้คณะกรรมการสภาการศึกษาได้รับทราบการดำเนินงานในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

นอกจากนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ได้จัดทำดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๘ และนำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาพิเศษ ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘ และนำเสนอผลการศึกษากลับมาอีกครั้ง ในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ หลังจากนั้นได้นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม สภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ รายละเอียดดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกอบด้วย ๓ มิติ ๙ ตัวชี้วัด ได้แก่

มิติ ๑ ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นปัจจัยภายนอกที่เอื้ออำนวยให้บุคคลมีโอกาสนในการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วยการมีอยู่ (availability) และการเข้าถึง (accessibility)

ตัวชี้วัดที่ ๑ พื้นที่การเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการ

ตัวชี้วัดที่ ๒ ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ โดยไม่มีข้อจำกัด

ตัวชี้วัดที่ ๓ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

มิติ ๒ คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นปัจจัยภายในที่เกิดขึ้นกับทักษะและคุณลักษณะที่สามารถใช้ได้ ทำได้ (ability)

ตัวชี้วัดที่ ๔ คนไทยมีองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตัวชี้วัดที่ ๕ คนไทยสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

มิติ ๓ ผลการศึกษาและเรียนรู้

ตัวชี้วัดที่ ๖ สมรรถนะด้านสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ ๗ สมรรถนะด้านการเงิน

ตัวชี้วัดที่ ๘ ความเป็นพลเมือง

ตัวชี้วัดที่ ๙ สมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่ ๓ การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ ๒/๒๕๖๘ และ ๔/๒๕๖๘

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ร่วมกับ คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาพิเศษ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน เรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตในมิติส่งเสริมการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ ๒ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ๑) ดัชนีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๗ และ ๒) ความร่วมมือพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและภาคีเครือข่าย เพื่อจัดทำ “ข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต” โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ทำงานในฐานะเป็น co-creation booster education policy หรือผู้สนับสนุนการทำงานร่วมกันในระดับ นโยบาย ร่วมกับองค์การยูเนสโก ประเทศไทย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) หน่วยบริหาร และการจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) อุทยานการเรียนรู้ (TK Park) มหาวิทยาลัยพะเยา สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) หรือ OKMD องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน

การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้หรือ learning ecosystem สำหรับประชาชนทุกคนและทุกระดับ ตลอดจนขับเคลื่อนมิติสมัชชาระดับชาติ (มิติที่ ๒ เรื่องการส่งเสริมให้มีระบบนิเวศการเรียนรู้)

ปัจจุบันเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทยที่ได้รับการประกาศจากยูเนสโก มีทั้งสิ้น ๑๐ เมือง (ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๗) ประกอบด้วย เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา สุโขทัย ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา ภูเก็ต หาดใหญ่ สงขลา ยะลา และกรุงเทพมหานคร และในปัจจุบันมีการขับเคลื่อนเพื่อให้เมืองหรือจังหวัดต่าง ๆ ที่มีความพร้อมได้รับการคัดเลือกจากองค์การยูเนสโกให้เป็นเมืองแห่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยเกณฑ์หรือคุณลักษณะของเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ยูเนสโกกำหนด มี ๖ ประการ คือ ๑) ส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่วัยพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา ๒) ส่งเสริมการเรียนรู้ในครอบครัวและชุมชน ๓) ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่ทำงาน ๔) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ๕) ส่งเสริมคุณภาพและความเป็นเลิศในการเรียนรู้ และ ๖) สนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเข้มแข็ง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เสนอ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ และที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบข้อเสนอแนะต่างๆ ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอยู่ระหว่างการเตรียมการเสนอเรื่องเมืองแห่งการเรียนรู้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อบรรจุเป็นวาระแห่งชาติ

เรื่องที่ ๔ ความก้าวหน้าการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ของเด็กและเยาวชนไทย

- การนำร่องในสถานศึกษา

- กิจกรรมแฮกกาธอน

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘

การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๗ ที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบในหลักการชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งประกอบด้วยทักษะขั้นพื้นฐาน (Basic Skills) จำนวน ๗ ทักษะ และทักษะขั้นสูง (Advanced Skills) จำนวน ๑๙ ทักษะ พร้อมมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ดำเนินการร่วมกันในการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ดังกล่าว และให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้ประสานการดำเนินงานและให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ

การดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้แบ่งการนำร่องออกเป็น ๒ รูปแบบควบคู่กัน ดังนี้

๑) การนำร่องในสถานศึกษา เป็นระยะเวลา ๑ ภาคการศึกษา ของปีการศึกษา ๒๕๖๗ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำเอกสารแนวทางการนำร่องชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) สำหรับเด็กและเยาวชนไทย พร้อมทั้งจัดประชุมชี้แจงผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาที่เข้าร่วมการนำร่อง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันก่อนการนำร่อง รวมถึงออกแบบช่องทางการติดตามและประเมินผลการนำร่องผ่าน Google Form ซึ่งการนำร่องในสถานศึกษามุ่งเน้น ๗ ทักษะพื้นฐานของชุดทักษะที่จำเป็น คือ Literacy, Numeracy, Learning Literacy, Socio-Cultural Literacy, Ethical Literacy, Health Literacy และ Financial Literacy โดยใช้รูปแบบ Active Learning ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทสถานศึกษาของตนเอง ผลการนำร่องในสถานศึกษาจำนวน ๓๗ แห่ง พบว่ามีผู้เรียนที่ผ่านการนำร่องจำนวน ๔,๗๕๘ คน

ซึ่งผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ที่รายงานจากสถานศึกษาสะท้อนถึงการพัฒนา ๗ ทักษะพื้นฐาน เป็นไปในเชิงบวกอย่างชัดเจน

๒) การนำร่องด้วยกิจกรรมแฮกกาธอน (Hackathon) เพื่อสร้างเสริมและประเมินผลการพัฒนาชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ในกลุ่มผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยเป็นการจัดทีมผู้เรียนและครูที่ปรึกษาจำนวน ๔ - ๕ คน ร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนในพื้นที่ ภายใต้ธีม “OEC Hackathon: เรียนดี มีความสุข ชุมชนยั่งยืน” ซึ่งการนำร่องด้วยกิจกรรม Hackathon เป็นการจำลองรูปแบบการเรียนรู้ที่สื่อถึงการแก้ไขปัญหา การค้นหาทางลัด และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ที่ต้องทำงานโดยใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องภายใต้เวลาที่จำกัด ผลการประเมินทักษะพบว่า Active Learning & Growth Mindset ผู้เรียนส่วนใหญ่มองอุปสรรคเป็นความท้าทาย เป็นประสบการณ์เรียนรู้ ICT & Digital Literacy มีการพัฒนาที่ชัดเจนในด้านการแก้ปัญหา การสื่อสาร/การทำงานร่วมกัน รวมถึงการสร้างเนื้อหาดิจิทัล Creativity & Innovation มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ด้านความกล้ายอมรับความเสี่ยงและการทดลองแนวคิดใหม่ Resilience/Stress Tolerance/Survival Skills ผู้เรียนส่วนใหญ่เปิดรับต่อการเปลี่ยนแปลง และฟื้นตัวจากสถานการณ์กดดันได้ดี ผลการถอดบทเรียนจากการขับเคลื่อนข้างต้นนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอนโยบายการสร้างเสริมชุดทักษะที่จำเป็น (Essential Skills Set) ของเด็กและเยาวชนไทย

เรื่องที่ ๕ ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยวัยแรงงาน (๑๕-๕๙ ปี) พ.ศ. ๒๕๖๗
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้คำนวณจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร รอบที่ ๓ จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน ของทุกปี ที่เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและคุณภาพของรัฐบาลที่ได้ลงทุนทางด้านการศึกษาของประเทศ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๕๔ ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี และเป้าหมายตัวชี้วัดหนึ่งของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา คือ ประชากรไทยวัยแรงงาน (กลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒.๕ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๗๙

จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยวัยแรงงาน (๑๕-๕๙ ปี) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๗ จนถึง พ.ศ. ๒๕๖๗ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๐.๑๓ ปี ซึ่งใน พ.ศ. ๒๕๖๗ มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเท่ากับ ๑๐.๒๕ ปี หรือมีการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และจากเป้าหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ใน พ.ศ. ๒๕๗๙ ต้องอยู่ที่ ๑๒.๕ ปี หรือมีการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างต่ำ ซึ่งปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๖๗ พบว่ายังห่างจากค่าเป้าหมายถึง ๒.๒๕ ปี ซึ่งแนวโน้มจะถึงค่าเป้าหมายได้ยาก เนื่องจากต้องเพิ่มโดยเฉลี่ยปีละ ๐.๒๐ ปี แต่ปัจจุบันสามารถผลักดันได้ ๐.๐๑ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ อยู่ที่ ๑๐.๒๔ พ.ศ. ๒๕๖๗ อยู่ที่ ๑๐.๒๕ เพิ่มขึ้น ๐.๐๑ ต่อปี) ดังนั้น หากอัตราการเพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงาน (กลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) ยังคงเพิ่มขึ้นในอัตราเดิม จะทำให้เมื่อสิ้นสุดแผนการศึกษาแห่งชาติ ใน พ.ศ. ๒๕๗๙ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงาน (กลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) จะมีค่าเท่ากับ ๑๐.๓๖ ปี ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายมาก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีความเห็นว่า หากต้องการให้จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทยวัยแรงงาน (กลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) เพิ่มขึ้นใกล้เคียงเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙ (๑๒.๕ ปี) กระทรวงศึกษาธิการและทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันผลักดันกลุ่มเป้าหมายที่สามารถพัฒนาส่งเสริมให้มีความรู้ที่สามารถต่อยอดวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อสร้างโอกาสการเพิ่มพูนความรู้และเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงาน คือ ประชากรไทยกลุ่มอายุ ๑๕ - ๓๙ ปี ซึ่งปัจจุบัน ใน พ.ศ. ๒๕๖๗ มีจำนวนปีการศึกษา

เฉลี่ยเท่ากับ ๑๑.๐๖ ปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๗ โดยเฉลี่ยปีละ ๐.๐๖ ปี รวมถึงการผลักดันในกลุ่มอายุ ๔๐ - ๕๙ ปีซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรดำเนินการพัฒนาให้ความรู้โดยไม่เน้นการเพิ่มวุฒิการศึกษา แต่เป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านอื่น ๆ เช่น การให้ความรู้ในการอบรมทักษะอาชีพ เป็นต้น

เรื่องที่ ๖ ความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิก OECD (TH2OECD)
ในบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ
 นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ ๒/๒๕๖๘ และ ๓/๒๕๖๘

เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๖ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการยื่นหนังสือแสดงเจตจำนงในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) และมอบหมายให้ ๓ หน่วยงานหลักเป็นผู้ดำเนินการ คือ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยในเดือนเมษายน ๒๕๖๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ยื่นหนังสือแสดงเจตจำนงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกที่ OECD สำนักงานใหญ่ ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ต่อมาวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗ คณะรัฐมนตรี OECD (OECD council) มีมติเอกฉันท์เห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าสู่กระบวนการเป็นสมาชิก และในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๗ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเชิญผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบคณะกรรมการหลักโดยตรง (Committee) ทั้ง ๒๖ คณะ เข้าร่วมประชุมเพื่อขับเคลื่อน TH2OECD

OECD เป็นหน่วยงานที่มีโครงสร้างการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการกว่า ๓๐๐ คณะ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้เข้าร่วมการประชุมตามที่ได้รับเชิญ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ในคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee: EDPC) ซึ่งพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลและนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ การประเมิน PISA การศึกษาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้ในช่วงปฐมวัยและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก (International Early Learning and Child Well-being Study (IELS)) การประเมินผลและสำรวจการจัดการเรียนรู้ของครูระดับนานาชาติ Teaching and Learning International Survey (TALIS) การประชุมสุดยอดนานาชาติว่าด้วยวิชาชีพครู International Summit on Teaching Profession การพัฒนาและการนำทักษะไปใช้ในอนาคต ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาประสานงานร่วมกับ OECD Centre for skill และ National skill strategy มาโดยตลอด และเรื่อง Policy Development and Implement เป็นการนำนโยบายการศึกษาของประเทศสมาชิกสู่การปฏิบัติ มีประเด็นสำคัญ เช่น การศึกษาของเด็กปฐมวัย (Early Childhood Education) การทบทวนนโยบายการศึกษาของประเทศ (Country Review of Education Policy) และนวัตกรรมและการศึกษาในอนาคต (Innovation and the Future of Education) เป็นต้น

การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบคณะกรรมการหลักโดยตรง (Committee) ทั้ง ๒๖ คณะ จะต้องดำเนินการ ๓ ประเด็นหลักคือ ๑) การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการที่รับผิดชอบ และการประชุมที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับเชิญ ๒) การจัดทำร่างบันทึกความตกลงเบื้องต้น (IM) ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง (Self-Assessment) และ ๓) การประสานกับต่างประเทศและประสาน OECD ในการเดินทางไปเข้าร่วมประชุมต่าง ๆ ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee: EDPC) กำหนดให้มีการประชุมปีละ ๒ ครั้ง ในช่วงเดือนเมษายนและพฤศจิกายน ณ สำนักงานใหญ่ OECD กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งประเทศไทย (โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุม ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ เป็นต้นมา

การขับเคลื่อนประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิก OECD (TH2OECD) ในบทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทั้ง ๓ ขั้นตอนมีการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee: EDPC) และการประชุมที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์ที่ OECD กำหนดและการประชุมระดับสูงตามที่ได้รับเชิญ โดยมีการประชุมในช่วงไตรมาสแรกของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ได้แก่ การประชุม Annual Skills Strategy Peer – Learning Workshop ครั้งที่ ๑๒ การประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee: EDPC) ครั้งที่ ๓๘ การประชุมคณะกรรมการกำกับนโยบาย การวิจัย และนวัตกรรม ภายใต้ EPDC (CERI Governing Board Meeting) ครั้งที่ ๑๑๓ และการประชุม Global Forum on the Future of Education and Skills 2040

๒. การจัดทำร่างบันทึกความตกลงเบื้องต้น (IM) ซึ่งเป็นเอกสารการประเมินตนเอง (self-assessment) เกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติภายในประเทศ กับตราสารทางกฎหมายของ OECD (OECD Legal Instruments) ซึ่งตราสารทางกฎหมายของ OECD ด้านการศึกษาที่รวมอยู่ในการจัดทำ Initial Memorandum และรับผิดชอบโดยคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบหลัก) อยู่ในระหว่างการดำเนินการจัดส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและส่งต่อให้ OECD พิจารณาและจัด Workshop ร่วมกัน

๓. การประเมินทางเทคนิค (Technical Review) ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายโดย OECD ซึ่งจะเริ่มดำเนินการภายหลังกระบวนการจัดทำร่างบันทึกความตกลงเบื้องต้น (IM) ในข้อ ๒. แล้วเสร็จพร้อมกันในภาพรวมทั้งประเทศ (คณะกรรมการ ๒๖ ชุด)

เรื่องที่ ๗ การขับเคลื่อนงานกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘ ๒/๒๕๖๘ ๓/๒๕๖๘ และ ๔/๒๕๖๘

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีแนวทางการขับเคลื่อนงานกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) และธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ๕ กิจกรรมสำคัญ ได้แก่

กิจกรรมที่ ๑ การพัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนและรับรองหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและเว็บไซต์กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการรับรองและขึ้นทะเบียนหลักสูตรที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรกับมาตรฐานอาชีพของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยที่ผู้เรียนและประชาชน สามารถเข้าไปใช้งานได้ที่เว็บไซต์ <https://thailandnqf.onec.go.th>

กิจกรรมที่ ๒ การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนงาน NQF ในประเทศไทย โดยที่การประชุมให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการพัฒนาหลักการต่าง ๆ เพื่อยกระดับสมรรถนะกำลังคนในภูมิภาค อาทิ การทำระบบการประกันคุณภาพคุณวุฒิ ซึ่งประเทศไทยได้รับการร้องขอให้เป็นแกนนำการพัฒนาแนวทางการระดับของ AQRF และ NQF ลงในเอกสารรับรองคุณวุฒิและปริญญาบัตร เพื่อให้ประเทศอาเซียนนำไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ สภาการศึกษา ประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ขอความช่วยเหลือทางวิชาการในการพัฒนาระบบการรับรองและประเมินมาตรฐานอาชีพสาขาไฟฟ้า ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะประสานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (EGAT) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และสถาบันวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการต่อไป

กิจกรรมที่ ๓ การดำเนินการเทียบเคียงระดับสมรรถนะภาษาต่างประเทศกับระดับของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยดำเนินการในภาษาหลักที่มีการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาและฝึกอบรม

ในประเทศไทย ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาเกาหลี และยึดหลักการเทียบเคียงตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ผลที่ได้จะนำไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรการศึกษาและหลักสูตรฝึกอบรม การจัดทำมาตรฐานอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาษา การประเมินและรับรองสมรรถนะภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ สมรรถนะทางภาษาสามารถนำไปสะสมในระบบธนาคารหน่วยกิตได้ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาวางกลไกธนาคารหน่วยกิตไว้ ๔ ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับการศึกษา ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา

กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมให้องค์กรหลักจัดทำร่างคู่มือในการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา สำหรับหน่วยงานธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด ได้ขับเคลื่อนในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมที่ ๕ การศึกษานำร่องการพัฒนาระบบการประเมินและรับรองสมรรถนะของบุคคลจากความรู้และประสบการณ์ที่มีมาก่อน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะดำเนินการศึกษานำร่องการประเมินและรับรองสมรรถนะของบุคคล โดยดูจากสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ในตัวบุคคลเป็นหลัก ในเบื้องต้นจะดำเนินการในกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะ อาทิ นักกีฬาที่ไม่สามารถเข้าเรียนในเวลาปกติ หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษในแต่ละด้าน รวมถึงเยาวชนและประชาชนที่เข้าร่วมแข่งขัน World Skills จะมีการประเมินและรับรองสมรรถนะผ่านธนาคารหน่วยกิต

ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) และธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ได้แก่

๑. กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ดำเนินงานดังนี้ ๑) การจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรและการเทียบระดับตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และการทบทวนระบบ NQF Dashboard และ ๒) การศึกษาและพัฒนาแนวทางการได้รับคุณวุฒิการศึกษาตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ระยะที่ ๒ กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษทางการกีฬา

๒. ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ดำเนินงานดังนี้ ๑) การขับเคลื่อนธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด กรณีจังหวัดกาญจนบุรี และ ๒) การเตรียมการพัฒนาแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา

เรื่องที่ ๘ มติการประชุมของคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปี ๒๕๖๗ นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๘

คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้มีการประชุมในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๖ ถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๗ จำนวน ๓ ครั้ง มีมติการประชุมสำคัญ ๔ เรื่อง คือ ๑) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย ๓ เรื่อง ๓ ลด ๓ เพิ่ม เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งเวียนเรื่องเพื่อขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี (ปัจจุบันคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๘) ๒) การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ๒ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัดในเขตกรุงเทพมหานคร และคณะอนุกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับจังหวัดนอกเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งคำสั่งมีผลบังคับใช้แล้ว โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และศึกษาธิการจังหวัดเป็นเลขานุการ ๓) ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีมติเห็นชอบการสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และได้พิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๘ ด้าน เพื่อเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔๒/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๗ และ ๔) ทบทวนคณะอนุกรรมการฯ ในคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (ชุดเดิม) จำนวน ๘ คณะ และพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การแต่งตั้งคณะกรรมการฯ (ชุดใหม่) จำนวน ๓ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการกฎหมายและคุ้มครองสิทธิ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศและธรรมาภิบาลข้อมูลเด็กปฐมวัย และคณะอนุกรรมการบูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ ๙ การพัฒนาเนื้อหาสาระในแพลตฟอร์มแนะแนว (Coaching) ของประเทศไทย
"Fine my Future"
 นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และคณะทำงานด้านพัฒนาระบบแนะแนวการเรียนรู้ (Coaching) และเป้าหมายชีวิต ภายใต้คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบการศึกษา “เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา” (Anywhere Anytime) ได้จัดทำแพลตฟอร์มระบบแนะแนวการเรียนรู้ (Coaching) และเป้าหมายชีวิต ดำเนินการพัฒนาเนื้อหาสาระที่บรรจุในแพลตฟอร์มแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพ และการใช้ชีวิต แบบประเมินตนเองสามารถเชื่อมโยงไปยังอาชีพที่เหมาะสมกับผู้ทำแบบประเมิน โดยแบ่งเป็นกลุ่มอาชีพ ๕ ประเภท ได้แก่ ๑) Creative & Entertainment ๒) Technology & Innovation ๓) Business & Entrepreneurship ๔) Sustainability & Environment และ ๕) Health & Wellness รวมกว่า ๓๐ อาชีพ และข้อมูลในการลงทะเบียนการเข้าใช้งานจะจัดเก็บไว้เพื่อใช้ทำวิจัยในอนาคตได้ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงระบบการแนะแนวได้ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ออกแบบ/สร้างแพลตฟอร์มแนะแนว (Coaching) ของประเทศไทย “Fine my Future” ที่มีความเป็นมิตรต่อการใช้งาน กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นแพลตฟอร์มที่มีเนื้อหาสาระที่สามารถเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มการเรียนรู้อื่น ๆ ส่งผลให้ผู้เข้ามาใช้บริการสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการเอื้อให้ประชากรคนไทยทุกคน (นักเรียน ครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป) สามารถเข้าถึงการแนะแนวได้ทุกที่และทุกเวลา

เรื่องที่ ๑๐ รายงานผลการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗
 นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงดำเนินงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) ที่ตอบสนองการพัฒนาประเทศไทย ๔.๐ ๓ ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ (learner person) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (innovative co-creation) และพลเมืองที่เข้มแข็ง (active citizen) โดยมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านคณะทำงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ที่มีองค์ประกอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๖ หน่วยงาน การดำเนินงานที่ผ่านมา บังเกิดผลสู่การปฏิบัติ อาทิ การสร้างความรู้และความเข้าใจให้แก่ทุกหน่วยงาน การจัดทำมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การจัดทำแนวทางส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา และการจัดทำองค์ความรู้/งานวิจัยในประเด็นสำคัญ ๆ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินงานขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติผ่านโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ใน ๖ ยุทธศาสตร์ รวมจำนวน ๘๗ โครงการ และมีข้อเสนอแนะในการยกระดับการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แก่ การปรับบทบาทของครู การพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลง การวัดผลและประเมินผลตามมาตรฐาน และการสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ จะมีการดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานฯสู่การปฏิบัติ ต่อเนื่องในปี ๒๕๖๘

เรื่องที่ ๑๑ ความก้าวหน้าการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้กฎหมายว่าด้วยการศึกษา แห่งชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการ และตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ เป็นแผน ๒๐ ปี ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงหลายประการ การประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ จึงมีมติให้มีการทบทวนและปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มีการปรับทิศทางและกลยุทธ์ในการจัดทำแผนการศึกษา แห่งชาติฉบับใหม่ ตามนโยบายของเลขาธิการสภาการศึกษาและประธานคณะทำงานจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ตามคำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ ๓๘/๒๕๖๘ เรื่อง การแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ โดยสำนักนโยบายและแผนการศึกษาได้ดำเนินการไปแล้ว ดังนี้ ๑) ทบทวน เป้าหมายคนไทยที่พึงประสงค์ (Ultimate Goal) ของการศึกษาร่วมกัน เพื่อเป็นเป้าหมายในการทบทวน และปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ๒) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยขององค์กร นานาชาติ อาทิ UN, OECD, UNESCO, UNICEF และ WEF และสังเคราะห์เป็นบทความเรื่อง อนาคต การศึกษา: Global Trends, Strategic Perspectives and Foresights Scenarios เพื่อเป็นข้อมูลทิศทาง การศึกษาสำหรับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ๓) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล “อนาคตการศึกษาไทย ที่คาดหวัง” โดยดำเนินการ ดังนี้ (๑) สสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทุกช่วงวัยที่มีต่อภาพการศึกษาไทย ในอนาคต จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑,๖๐๐ คน (๒) ดำเนินการร่วมกับสำนักสื่อสารองค์กร (สสอ.) ในการเก็บข้อคิดเห็น ต่อการศึกษาผ่านทางสื่อออนไลน์ของสำนักงานฯ (๓) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็น เรื่อง แผนการศึกษาแห่งชาติกับภาพอนาคตการศึกษาไทยที่คาดหวัง เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๘ จากผู้ทรงคุณวุฒิระดับประเทศจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบาย กฎหมาย เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสื่อมวลชน เพื่อพิจารณาทบทวนเป้าหมายคนไทยที่พึงประสงค์ และภาพอนาคตการศึกษาไทย (๔) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็น เรื่อง “แผนการศึกษาแห่งชาติภายใต้โลกอนาคตที่ เปลี่ยนแปลง (Education under Disruption)” เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๘ มุ่งเน้นประเด็น AI for Education สถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคอุบัติใหม่ และอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษา

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ตลอดจนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดม ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้ข้อมูลสนับสนุนการจัดทำร่างกรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่ ที่มุ่งเน้นการตอบสนองบริบทและความท้าทายของการศึกษาไทยที่เผชิญในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่อง เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ที่ทวีความรุนแรง และหลีกเลี่ยงได้ยาก ซึ่งหากละเลยและไม่มีการขับเคลื่อนทั้งสองประเด็นอย่างเป็นรูปธรรม มีความเสี่ยงที่จะ ให้เกิดเป็นความเสี่ยงซ้ำซ้อน (Multi-hazard risk) และส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาขยายเพิ่มขึ้นได้ ในหลายมิติ ดังนั้น การจัดทำร่างแผนการศึกษาแห่งชาติจึงจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย (Ultimate Goal) ของแผนให้ชัดเจนทั้งเป้าหมายในระดับผู้เรียนและเป้าหมายเชิงระบบ เพื่อให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางของทิศทางการศึกษาไทยที่ตอบสนองและเป็นคานงัดสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดการศึกษา ที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับบริบทและความท้าทายต่าง ๆ และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

แผนการดำเนินงานต่อไปของการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. จะเข้าสู่กระบวนการยกร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานข้างต้น ได้แก่ การวิจัยเอกสาร การเก็บข้อมูลทางสถิติ การสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ยกร่างแผนฯ รับฟังความคิดเห็น และเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา คณะกรรมการสภาการศึกษา และคณะรัฐมนตรีต่อไป

เรื่องที่ ๑๒ การศึกษาแนวทางสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๘

การสร้างหลักประกันการได้รับ “การศึกษาที่มีคุณภาพ” (Quality in Education) เป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่องค์การสหประชาชาติประกาศเป็นกรอบการพัฒนาของโลกในระยะ ๑๕ ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ – ๒๐๓๐ และเป็นเป้าหมายหลักในแผนการพัฒนาระบบทุนมนุษย์ของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับนานาชาติของประเทศไทยที่ถดถอยลงเมื่อเทียบกับสัดส่วนการลงทุนด้านการศึกษาของประเทศ (ประมาณร้อยละ ๔.๗ ของ GDP) ที่สูงใกล้เคียงกับกลุ่มประเทศ OECD (ประมาณร้อยละ ๔.๙ ของ GDP) สะท้อนถึง “การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่ขาดประสิทธิภาพ” และจำเป็นต้องศึกษาแนวทางสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับคุณภาพการศึกษาและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง สถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพร้อมจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ศึกษาหลักการแนวคิดและวิเคราะห์สภาพการลงทุนทางการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อสรุปช่องว่าง (Gap) และแนวทางสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลง ผ่านมาตรการต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมการร่วมลงทุนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน การพัฒนานวัตกรรมรองรับการเปลี่ยนแปลง การปรับวิธีการ/สูตรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำกับติดตาม วัดและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความรับผิดชอบ (Accountability)

ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาข้อมูลเชิงลึก โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และให้ความเห็นที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

เรื่องที่ ๑๓ ผลการจัดอันดับ IMD ด้านการศึกษาปี ๒๐๒๕

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

สถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาการจัดการ (IMD) ได้รายงานผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน (World Competitiveness Ranking) ประจำปี ๒๐๒๕ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงจัดทำสรุปและบทวิเคราะห์ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยโดย IMD ปี ๒๕๖๘ รวมถึงนำเสนอผลการดำเนินงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งมุ่งเน้นนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์แนวทางขับเคลื่อนการยกระดับสมรรถนะด้านการศึกษาของประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดย IMD ปี ๒๕๖๘ มีประเทศ/เขตเศรษฐกิจที่เข้ารับการจัดอันดับ จำนวนทั้งสิ้น ๖๙ เขตเศรษฐกิจจากเดิม ๖๗ เขตเศรษฐกิจ โดยมี ๓ ประเทศใหม่ที่เข้าร่วม

การจัดอันดับในปีนี้ได้แก่ โอมาน เคนยา และนามิเบีย และมี ๑ ประเทศที่ออกจากการจัดอันดับ ได้แก่ อิสราเอล ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันภาพรวมอยู่ที่อันดับ ๓๐ ลดลง ๕ อันดับจากปีก่อน และมีคะแนนสุทธิอยู่ที่ ๗๑.๓๒ คะแนน ลดลงจากปีก่อนเล็กน้อย สำหรับผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาหรือปัจจัยย่อยด้านการศึกษาเป็นปัจจัยย่อยหนึ่งที่อยู่ในปัจจัยหลักโครงสร้างพื้นฐานและมีตัวชี้วัดทั้งสิ้น ๑๙ ตัวชี้วัด เท่าเดิมกับปีที่ผ่านมา โดยประเทศไทยมีผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาอยู่ที่อันดับ ๕๕ ลดลง ๑ อันดับจากปีที่ผ่านมา และมีคะแนนสุทธิอยู่ที่ ๓๗.๕ คะแนน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ได้วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้อันดับของประเทศไทยลดลง โดยวิเคราะห์จากตัวชี้วัดของ IMD ที่แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ Hard Data และ Survey Data ซึ่งในปีที่ผ่านมา ตัวชี้วัดประเภท Hard Data มีค่าดีขึ้น ๗ ตัวชี้วัด โดยเฉพาะตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากการได้มีการประสานข้อมูลกับ UNESCO และ OECD อย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้มีค่าเพิ่มขึ้น แต่ตัวชี้วัด Survey Data มีค่าเฉลี่ยที่ลดลงจากปีก่อน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาคเอกชน โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา ฉะนั้นจึงถือเป็นประเด็นเร่งด่วนที่กระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการแก้ไขให้มีความมั่นใจและมีภาพลักษณ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและโอกาสในการพัฒนาอันดับด้านการศึกษา ซึ่งผลการจัดอันดับพบว่าประเทศไทยมีอันดับที่ไม่สูงมากนัก และมีผลคะแนนรวมด้านการศึกษาใกล้เคียงกับประเทศที่อยู่อันดับต่ำกว่า ดังนั้นหากประเทศไทยไม่พัฒนาให้มีผลคะแนนสูงขึ้น จะมีความเสี่ยงที่ประเทศไทยจะมีผลการจัดอันดับลดลงกว่าเดิม และประเทศที่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าจะนำหน้าประเทศไทยได้ ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๒ ประเด็น คือ ประเด็นที่ ๑ การปรับปรุงฐานข้อมูลให้ครบถ้วนสมบูรณ์และครอบคลุมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประเด็นที่ ๒ คือการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทางภาคเอกชน เพื่อกระตุ้นคะแนนตัวชี้วัดประเภท Survey Data ให้ดีขึ้น หากดำเนินการได้ตามข้อเสนอข้างต้น จะทำให้ผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขัน ด้านการศึกษา ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหลักของกระทรวงศึกษาธิการมีแนวโน้มที่จะดีขึ้นในปีถัดไป

เรื่องที่ ๑๔ รายงานมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน หรือที่เรียกว่า “สมัชชาสภาการศึกษา” เป็นแนวคิดสำคัญในการจัดการศึกษายุคปัจจุบัน ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ - ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการที่บุคคล คณะบุคคล องค์กร ทุกภาคส่วน ร่วมระดมความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมประเมิน และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นในทุกระดับ ทำให้เกิดกลไกการทำงานเชิงพื้นที่ในการจัดการศึกษาร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาคนทุกช่วงวัยและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ ได้ดำเนินการสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จนถึงปัจจุบัน โดย ๑. สร้างเวทีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นพื้นที่กลางในการเสนอแนะความคิดเห็น ตลอดจนจัดทำนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ซึ่งจัดทำเป็นมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ให้พื้นที่นำไปขับเคลื่อนผ่านกลไกสมัชชาสภาการศึกษาระดับจังหวัดด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เช่น บรรจุมติสมัชชาสภาการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด นำมติสมัชชาสภาการศึกษาไปขับเคลื่อนในจังหวัดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น ๆ ประสานการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาของจังหวัดโดยใช้

มติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติเป็นแกนกลาง เป็นต้น และ ๒. ส่งเสริมการรวมตัวของประชาชน/คณะบุคคล เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ (สมัชชาการศึกษา สภาการศึกษา หรือชื่อเรียกอย่างอื่น) ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมให้มีสมัชชาสภาการศึกษาจังหวัดตลอดจนภาคีเครือข่ายด้านการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เข้มแข็ง และยั่งยืนทั่วประเทศ อาทิ สภาการศึกษาจังหวัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการศึกษาระดับจังหวัด เครือข่ายการศึกษาประชารัฐ ภาคีเครือข่ายการศึกษา ฯลฯ โดยส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านองค์ความรู้ การจัดทำฐานข้อมูลของสมัชชา สภาการศึกษาที่จัดตั้งเรียบร้อยแล้ว และการสร้างเวทีการมีส่วนร่วมในระดับพื้นที่

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ จัดประชุมสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๘ ณ โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชัน แบงค็อก ภายใต้หัวข้อ Future Learn Future Earn เรียนรู้เพื่อก้าวสู่ออนาคต ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม มีผู้เข้าร่วมประชุมมากกว่า ๙๐๐ คน ที่ประชุมได้รับรองมติสมัชชาสภาการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ ๓ จำนวน ๒ มติ ได้แก่ มติที่หนึ่ง การสร้างการเรียนรู้เพื่อสร้างรายได้ และ มติที่สอง ระบบนิเวศการเรียนรู้ : Key Success Factors ของเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งทั้งสองมติเป็นประเด็นสำคัญในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

เรื่องที่ ๑๕ มติคณะรัฐมนตรีเรื่องทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐ และการดำเนินการต่อไป
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ซึ่งในเชิงปริมาณมีการจัดทำงานวิจัยออกมาเป็นจำนวนมาก แต่ในเชิงคุณภาพพบว่า การทำวิจัยดังกล่าวอาจยังไม่สามารถขับเคลื่อนผลการวิจัยให้เห็นผลในเชิงปฏิบัติได้เท่าที่ควร นอกจากนี้ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยส่วนหนึ่งมีลักษณะเป็นองค์ความรู้ในระดับจุลภาค มีความเฉพาะเจาะจง ซึ่งส่งผลกระทบ (Impact) ต่อสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาค่อนข้างน้อย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงจัดทำทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของชาติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการสร้างงานวิจัยเพื่อการพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการพัฒนาการศึกษา และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อนำการศึกษาของประเทศไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งเป็นการดำเนินงานโดยเน้นกระบวนการวิเคราะห์ด้วยการมองอนาคต (Foresight) และมีการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมหลายชั้นผ่านการประชุมคณะทำงาน การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๔/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๗ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงนำเสนอทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐ ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๘ เพื่อให้การวิจัยทางการศึกษามีทิศทางเดียวกันในการพัฒนาการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมถึงการให้ทุนการวิจัยทางการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ภายหลังที่ คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการดังนี้ ๑) จัดทำหนังสือแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ๒) ใช้ทิศทางการวิจัยฯ กำหนดเป็นประเด็นวิจัยในการรับสมัครผลงานวิจัยทางการศึกษา เพื่อนำเสนอในงาน ThaiCER 2025 และใช้ประโยชน์ในการพิจารณาว่ามีช่องว่างของทิศทางการวิจัยฯ กับผลงานวิจัยที่ส่งเข้ามาอย่างไร ๓) จัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการลงนามในประกาศ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๘ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๔๒ ตอนพิเศษ ๒๘๔ ง ลงวันที่

๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๘ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๘ เป็นต้นไป) ๔) จัดทำ (ร่าง) แผนการขับเคลื่อนทิศทางการวิจัยทางการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ปัจจุบันได้มีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงหน่วยงานให้ทุนวิจัย โดยเริ่มประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๘ และ ๕) ดำเนินการจัดทำ E-Book ฉบับประชาชน เพื่อการสื่อสารที่เข้าใจได้ง่าย นำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เผยแพร่บนเว็บไซต์ www.onec.go.th

เรื่องที่ ๑๖ รายงานผลการประชุม Thailand International Conference on Education Research (ThaiCER) 2025 : The Education for the Future

นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย ๑๕ หน่วยงาน จัดประชุม Thailand International Conference on Education Research (ThaiCER) 2025 : The Education for the Future ซึ่งเป็นการประชุมระดับนานาชาติในการรวมนักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ที่อยู่ในภาคปฏิบัติ อาทิ ครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา นำเสนอผลงานวิจัย การประชุมจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๗ - ๘ สิงหาคม ๒๕๖๘ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้มีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศในการสนับสนุนการกำหนดนโยบายและนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในบริบทจริง กิจกรรมการประชุมประกอบด้วย

๑. *การบรรยายพิเศษ* โดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development : OECD) สมาคมวิจัยการศึกษาโลก (World Education Research Association : WERA) และ College of Education, Hong Kong University ซึ่งสาระสำคัญที่ได้จาก keynote speaker มีประเด็นหลัก ๓ ประเด็น คือ ๑) การผลักดันให้งานวิจัยเป็นฐานสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพ ความเท่าเทียม และประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพียงการตีพิมพ์ผลงานเท่านั้น ๒) การให้ความสำคัญและความร่วมมือระหว่างนักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นงานวิจัยที่ใช้ได้ผลจริงเพื่อนำไปเป็นฐานของการกำหนดนโยบาย และ ๓) การใช้เทคโนโลยีอย่างมีเป้าหมาย โดยเฉพาะเรื่อง Generative AI ที่ควรนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

๒. *การนำเสนอผลงานวิจัยจำนวน ๔๓ ผลงาน* ซึ่งมีประเด็นร่วมสำคัญของผลงานวิจัย ๒ ประเด็นหลัก คือ ๑) การบูรณาการดิจิทัลเทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอน และ ๒) การจัดการเรียนรู้ที่อิงบริบทต่าง ๆ ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ได้แก่ ๑) การขยายผลและสร้างความยั่งยืน เช่น การขยายผลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เป็นต้น ๒) การวัดและประเมินผลที่เฉพาะและเชิงลึก เช่น การวัดประเมินทักษะย่อยที่ลงถึงระดับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากกว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ในภาพกว้าง เป็นต้น และ ๓) การพัฒนาครูและการเชื่อมต่อสู่นโยบาย เช่น ความต่อเนื่องของการพัฒนาครู เป็นต้น ทั้งนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องอาศัยการเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัย การปฏิบัติ และนโยบาย โดยมีครูเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดประชุม ๑) ประโยชน์สำหรับผู้กำหนดนโยบาย คือ มีข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับเป็นฐานคิดสู่การกำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณและการกำกับติดตามประเมินผล ๒) ประโยชน์สำหรับผู้ปฏิบัติ คือ มีองค์ความรู้ที่เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ มีข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพครู การปรับเปลี่ยนบทบาทครูจากการเป็นผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และมีกลไกในการสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในระดับโรงเรียน และการขยายผลสู่ระดับพื้นที่และระดับประเทศ ซึ่งการประชุม ThaiCER ในครั้งนี้มี Key Messages สำคัญ ได้แก่ ๑) งานวิจัยควรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย ๒) การวิจัยนอกจากสร้างองค์ความรู้แล้วจะต้องมีระบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ๓) การสร้างวัฒนธรรมความกล้าหาญ

ทางวิชาการที่มีความกล้าหาญที่จะนำเสนอข้อมูลเชิงประจักษ์ ๔) การให้ความสำคัญกับพลังของครูและชุมชน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลง และ ๕) อย่าติดหล่มของโครงการระยะสั้นแบบฉาบฉวย ทั้งนี้ สิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินการต่อไป คือ ๑) การสร้างระบบประสานเชื่อมโยงที่มีการพัฒนากลไกการเชื่อมโยงระหว่างนักวิจัย ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและผู้นำกำหนดนโยบาย ๒) การพัฒนางานอย่างต่อเนื่องโดยการสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ ๓) การกระตุ้น ส่งเสริม ให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เรื่องที่ ๑๗ ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนทางดิจิทัล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

การเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลในศตวรรษที่ ๒๑ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญต่อรูปแบบการทำงาน การดำเนินธุรกิจ และวิถีชีวิตของประชาชน จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศไทยต้องปรับตัวเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้เท่าทันบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศสู่อนาคต โดยกำลังคนดิจิทัลจำเป็นต้องมีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ อาทิ ความไม่สมดุลของทักษะกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการเรียนรู้ดิจิทัล ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ปัญหาการผลิตและพัฒนากำลังคนดิจิทัลที่ยังไม่เพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อกำหนดทิศทางในการผลิตและพัฒนากำลังคนดิจิทัลอย่างเป็นระบบและบูรณาการ

ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนทางดิจิทัลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมายเพื่อวางรากฐานเชิงโครงสร้างสำหรับการผลิตและพัฒนากำลังคนดิจิทัลตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ และสร้างระบบการพัฒนากำลังคนที่มีความยั่งยืน รองรับการเปลี่ยนผ่านของเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัล รวมทั้งยังเป็นกรอบแนวทางสำหรับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนา และร่วมขับเคลื่อนกำลังคนทางดิจิทัลของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ฯ มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีกำลังคนดิจิทัลที่มีคุณภาพ มีทักษะดิจิทัลทันสมัย สามารถเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเท่าเทียม และสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก” โดยได้กำหนดกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ได้แก่ ๑) พัฒนาระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต ๒) พัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะทางดิจิทัลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ๓) ยกระดับสมรรถนะกำลังคนทางดิจิทัลในทุกกระดับ ๔) ลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล และ ๕) สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา ทั้งนี้ ในการจัดทำข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ฯ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้รับความร่วมมือจากภาคีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีหน่วยงานที่จะดำเนินการขับเคลื่อนข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ฯ สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

เรื่องที่ ๑๘ ข้อเสนอการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤต
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๘

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ในหลายมิติรวมถึงมิติทางการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบ

โดยเร็ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ได้ศึกษากรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาการศึกษาในภาวะฉุกเฉินในระดับสากลที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดไว้ ๔ ประการ ประกอบด้วย ๑) ความปลอดภัย การเข้าถึง และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ๒) การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และมีคุณภาพในสถานการณ์ฉุกเฉิน ๓) การประสานงานและบูรณาการการทำงานในพื้นที่ฉุกเฉิน และ ๔) การบริหารจัดการข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อการตัดสินใจ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำข้อเสนอการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤต ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบจากความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ณ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๐-๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๘ และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน ๗๐ คน เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๘ ข้อค้นพบจากการเก็บข้อมูล ได้แก่ ๑) *การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์* มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤตในระดับพื้นที่ แต่ยังขาดกรอบนโยบายภาพรวมในระดับชาติ นอกจากนี้ ความเชื่อมโยงเรื่องแผนระดับชาติ จังหวัด สถานศึกษา ยังไม่ชัดเจน โดยเฉพาะการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และหากมีคู่มือที่ชัดเจนจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ๒) *การเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากร* ต้องการทีมสนับสนุน อาทิ นักจิตวิทยา/ที่ปรึกษา เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจ รวมถึงการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อหลายช่องทาง เพื่อรองรับการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ๓) *การจัดการเรียนการสอน* มีความต้องการหลักสูตรฉุกเฉิน/สื่อพร้อมใช้ ในกรณีที่ต้องจัดการศึกษาในศูนย์พักพิง และหากมีระบบการเทียบโอนการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนสะสมผลการเรียนระหว่างย้ายที่/หยุดชะงัก ลดการซ้ำชั้น และกลับเข้าสู่ระบบได้เร็ว ๔) *ความปลอดภัยและการคุ้มครอง* ควรเพิ่มมาตรการคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง (เด็กพิการ เด็กยากจน) และเพิ่มพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียนที่ติดชายแดน (พื้นที่หลบภัย ทางหนีไฟ) ๕) *การสื่อสารและการประสานงาน* เพิ่มกลไกการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู เพื่อใช้ในการพัฒนาแผนเผชิญเหตุในอนาคต และควรมีช่องทางการสื่อสารหลายรูปแบบที่สามารถเข้าถึงในพื้นที่ห่างไกลเพื่อให้รับรู้สถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนได้รับการสื่อสารข้อมูลล่าช้า ๖) *การฟื้นฟูหลังวิกฤต* ควรมีมาตรการฟื้นฟูเร่งด่วน (การเรียนเสริมทุนการศึกษา/โควตาเข้าศึกษาต่อ) และควรมีระบบการติดตามการประเมินผลการฟื้นฟู

สำนักงานเลขาธิการสภาศึกษานำเสนอ “ข้อเสนอการจัดการศึกษาในภาวะวิกฤต” ดังนี้ ๑) ควรมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาในภาวะฉุกเฉินระดับชาติ ที่ครอบคลุมภาวะฉุกเฉินทุกรูปแบบ ๒) ควรสำรวจสถานะถดถอยทางการเรียนรู้และสถานะจิตใจ เพื่อกำหนดแนวทางในการฟื้นฟู ๓) ควรมีมาตรการในการช่วยเหลือ เยียวยา และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ ๔) ควรมีการกำหนดพื้นที่ฉุกเฉินทางการเรียนรู้ เพื่อให้มีเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว

**เรื่องที่ ๑๙ รายงานความคืบหน้าการประเมินผลแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา
นำเสนอต่อคณะกรรมการสภาการศึกษาในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๘**

สภาการศึกษามีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสาตามที่คณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม จิตอาสาและสำนักสาธารณะ เสนอ และมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้ประสานงานการดำเนินงานกับหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ และรายงานผลการดำเนินงานให้สภาการศึกษาทราบทุกสิ้นภาคการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม จิตอาสาและสำนักสาธารณะ จึงจัดประชุมขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์คุณธรรมในประเทศไทย และให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาได้รับทราบแนวทางการติดตามการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา ในรูปแบบ google form พร้อมร่วมขับเคลื่อน

สู่การปฏิบัติตามบริบทของหน่วยงาน ในการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา ให้เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่จัดการศึกษา อาทิ ศธ. มท. รง. พม. อว. และ กทม.

แผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา เป็นแผนปฏิบัติการที่มีหลายหน่วยงาน มีเป้าหมายร่วมกันในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนคุณธรรมของสังคมอย่างเป็นระบบ เสริมสร้างแบบลดความซ้ำซ้อน ช่วยให้เกิดการประสานงานการบูรณาการทรัพยากร และดำเนินงานให้สอดคล้องประสานกัน โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

๑. ภาพรวมหน่วยงานที่รายงานผล : มีจำนวน ๑๗ หน่วยงาน จาก ๓ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ๖ หน่วยงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ๑๐ หน่วยงาน และกระทรวงมหาดไทย ๑ หน่วยงาน โดยมีจำนวนโครงการรวมทั้งสิ้น ๖๓ โครงการ

๒. การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และตัวชี้วัด : มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณธรรมให้เป็นพฤติกรรม สร้างนิเวศที่สนับสนุนคุณธรรม พัฒนานวัตกรรม และเพิ่มสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา ผ่านตัวชี้วัดและโครงการตามยุทธศาสตร์ ดังนี้ ๑) *ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เสริมสร้างคุณธรรมให้เป็นพฤติกรรม* มีโครงการมากที่สุด ๔๔ โครงการ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการกับผู้เรียน โดยตัวชี้วัดร้อยละของนักเรียนและบุคลากรที่ร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม มีจำนวน ๔๘ โครงการ สะท้อนถึงความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมในวงกว้าง และการสร้างพฤติกรรมเชิงคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง ๒) *ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างนิเวศการส่งเสริมคุณธรรม* มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคุณธรรม มีจำนวน ๑๐ โครงการ ส่วนใหญ่เป็นโครงการเกี่ยวกับความร่วมมือเครือข่ายสังคมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม เป็นกิจกรรมร่วมกับครอบครัวและชุมชน โดยมีเพียงหนึ่งโครงการที่เกี่ยวกับครอบครัว ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ๓) *ยุทธศาสตร์ที่ ๓ นวัตกรรมส่งเสริมคุณธรรม* มุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรม มีจำนวน ๔ โครงการ และ ๔) *ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาสมรรถนะการส่งเสริมคุณธรรมสำหรับบุคลากรทางการศึกษาและศาสนา* มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา มีจำนวน ๕ โครงการ

จากข้อมูล ๑๖ โครงการ ใน ๔ ยุทธศาสตร์ สะท้อนถึงการจัดลำดับความสำคัญในยุทธศาสตร์ที่ ๑ เสริมสร้างคุณธรรมให้เป็นพฤติกรรม ทั้งในด้านจำนวนโครงการ ผู้เข้าร่วมและงบประมาณ โดยมีจำนวนโครงการมากที่สุด ๒๓ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๑ มีผู้เข้าร่วม ๑๑๒,๖๓๖ คน และใช้งบประมาณ ๗,๕๑๑,๖๕๖ บาท แสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังคุณธรรมเป็นหัวใจสำคัญของแผนปฏิบัติการ

๓. การดำเนินงานของหน่วยงาน : การดำเนินโครงการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน ๑๐ หน่วยงาน มีโครงการมากที่สุด ๔๕ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๓ แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมคุณธรรม อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการมีการดำเนินโครงการ ๑๗ โครงการ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๙๘ แม้จำนวนโครงการของกระทรวงศึกษาธิการจะมีจำนวนน้อยกว่า แต่เป็นโครงการส่วนกลางที่จัดตั้งขึ้นให้กับนักเรียนและบุคลากรทั่วไป และมีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก เช่นเดียวกับกระทรวงมหาดไทยที่มีเพียง ๑ โครงการ แต่เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมจำนวนนักเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

๔. กลยุทธ์ดำเนินงาน : หน่วยงานมีกลยุทธ์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกอย่างครอบคลุม พร้อมทั้งเสริมสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในทุกมิติของสังคม ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมที่มีความหลากหลาย ครอบคลุมตั้งแต่การปลูกฝังคุณธรรมในระดับบุคคล การสนับสนุนจิตอาสาเพื่อสังคม การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ การเสริมสร้างทักษะและนวัตกรรม ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร

๕. ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรม : การส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เยาวชนพบปัญหาหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ปัญหาต่าง ๆ ครอบคลุมการบริหารจัดการข้ามหน่วยงานที่ซับซ้อน การขาดแคลน

ทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอ การประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงข้อจำกัดในด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและปัญหาเชิงเทคนิค

จากการรายงานพบว่าการดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ ๒ , ๓ และ ๔ มีการดำเนินงานไม่มาก ดังนั้น จึงมีข้อเสนอเพื่อการยกระดับผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. เพิ่มการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันต่อเป้าหมาย ความสำคัญและกระบวนการส่งเสริมคุณธรรม ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกลุ่มผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ซึ่งถือเป็นจุดคานงัดที่สำคัญ (leverage point) ของการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผลการติดตามสะท้อนว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมมีความแตกต่างทั้งในระดับภาพความสำเร็จและกระบวนการ ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม นอกจากนั้นความเข้าใจร่วมกันต่อเป้าหมายและกระบวนการที่ถูกต้องจะส่งผลให้เกิดการบูรณาการสมรรถนะ (knowledge + skill + attribute) ทำให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ ลดภาระงานของครูและโรงเรียน ให้สามารถจัดกิจกรรมจำนวนน้อยแต่ได้ผลมาก ตอบโจทย์ภารกิจได้ครอบคลุมหลายมิติ

๒. เร่งสร้างนิเวศของการส่งเสริมคุณธรรม เพราะคุณธรรมของนักเรียนและสมาชิกในหน่วยงานจะเติบโตได้ในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครอบครัวและองค์กรที่มีวัฒนธรรมการรับฟังและทำงานมุ่งให้เกิดความร่วมมือ ใช้การเรียนรู้แบ่งปันและปรับปรุงนำหน้า จากการรายงานพบว่า กิจกรรมตามยุทธศาสตร์นี้ยังมีน้อย จึงเสนอให้มีกระบวนการทำความเข้าใจร่วมกันต่อแนวคิดการออกแบบโครงสร้างและการส่งเสริมวัฒนธรรมในโรงเรียนและองค์กรให้เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม โดยอาจพิจารณาโครงการตามยุทธศาสตร์ เช่น โครงการองค์กรแห่งสติ (mindfulness organization) ครอบครัวพลังบวก การโชว์ แชร์ เชื่อมความดี การสร้างความร่วมมือเครือข่ายสังคมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม เป็นต้น

๓. เร่งสร้างและประยุกต์นวัตกรรมส่งเสริมคุณธรรม ผ่านกระบวนการทำความเข้าใจร่วมกัน เพราะคุณลักษณะ (attribute) ของผู้เรียนหรือบุคคลเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณลักษณะคุณธรรม จึงแตกต่างจากการสร้างความรู้ ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมในผู้เรียนจึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBE) ที่ครูทำหน้าที่เป็นโค้ชและผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมการสะท้อนคิด การรับฟัง ร่วมออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือทำ ช่วยเชื่อมโยงคุณธรรมกับคุณค่าของชีวิต รวมถึงการส่งเสริมให้กิจกรรมคุณธรรมที่ดำเนินการอยู่สามารถเจ๋งนับ จัดเก็บรวบรวม และนำผลความดีกลับมาให้กำลังใจนักเรียน ซึ่งจะทำให้ความดีเชื่อมโยงกับประโยชน์ในชีวิตและยังสอดคล้องกับตัวชี้วัดของประเทศที่มุ่งส่งเสริมระบบเครดิตทางสังคม (social credit) ให้เพิ่มขึ้น

กลุ่มเลขานุการคณะกรรมการสภาการศึกษา
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙